

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Pucinijska
ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42
Računi pri post. ček. zavodu: Ljubljana
št. 17.749
IZKljučno ZASTOPSTVO za ogla-
se iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno L. 12.—
za inozemstvo pa L. 22.80
Uredništvo:
Ljubljana, Pucinijska ulica št. 5,
telefon 31-22, 31-23, 31-24
Rokopisi se ne vračajo
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A.
Milano

SOVRAŽNA MOTORIZIRANA BRIGADA UNIČENA

Število ujetnikov narašča, med njimi je tudi angleški general — Sovražnikov poskus izpada iz Tobruka zavržen — 50 sovražnih tankov uničenih

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 29. novembra naslednje vojno poročilo št. 545:
Včeraj, enajsti dan marmariške bitke, se je borba zopet razvnela s silovitostjo ob prvem svitanju zore in se je nadaljevala do noči.
Na bojišču pri Solumu delovanje topništva in neuspešni napadalni poskusi sovražnika.
Iz Tobruka je sovražnik znova napadel v smeri proti vzhodu, da bi prebil obroč, ki ga oklepa, toda čete divizije »Bologna« so napad gladko odbile.
V srednjem odseku srčite borbe med nasprotni št. stoječimi oklopnimi vozili ter pehoto, podpirano od topništva in letalstva. V bojih je bila v celoti uničena sovražna motorizirana pehotna brigada; nad

tisoč ujetnikov je padlo v roke nemškim in italijanskim četam. Med ujetniki je tudi angleški general James Kargos, brigadni poveljnik.
Uničenih je bilo 50 sovražnih tankov, mnoga druga mehanizirana in prevozna sovražna sredstva pa so bila zažgana in onesposobljena.
Italijanske in nemške letalske sile so bile zelo aktivne. Nekateri eskadre so še nadalje razbijale sovražne motorizirane sile na področju zelenice Džalo.

Popoldne 27. t. m. sta dve britanski letali izmed teh letal je bilo sestreljeno in se je v zraku vnelo, dve drugi letali pa sta bili sestreljeni na marmariškem bojišču.

se te informacije carigradskih pomorskih krogov službeno ne potrjujejo.

Omejitev turške plovbe po Črnem morju

Ankara, 29. nov. s. Da ne bi preveč trpela turška trgovina, je turška vlada preključila prvotno prepoved turškim ladjam, da ne smejo pluti po Črnem morju. Turške ladje bodo še vedno lahko plule na tem morju, ako nimajo več kakor po 300 ton.

Ameriški odgovor na finsko noto

Stockholm, 29. nov. d. Iz Washingtona javljajo nemški prekomorski agenciji, da je ameriško zunanje ministrstvo objavilo sredi posebnih proklamacij k noti finske vlade na svojočasno zahtevo Zedinjenih držav, naj bi Finska prekinila sovražnost proti Sovjetski zvezi. Sredi objavljene proklamacije ameriškega zunanjega ministrstva trdi, da je bila finska nota skrbno proučena, da pa ni prinesla jasnosti v stvarih, ki ameriško vlado najbolj zanimajo, namreč, »kako daleč gre in kakšnega obsega je finska vojaška politika v zvezi z nemško vojaško politiko.« V proklamaciji je rečeno, da finska nota ni prinesla jasnosti, v koliko Finska sodeluje z Nemčijo na škodo Velike Britanije ter njenih zaveznikov. Proklamacija ponavlja nadalje stare trditve, da bi tako sodelovanje Finske »ogrožalo severna oskrbovalna pota«, po katerih prejema Sovjetska zveza vojne potrebščine iz Anglije in Zedinjenih držav, ter trdi, da bi bilo ogražanje te pomoči Sovjetski zvezi pomenilo »obenem tudi ogražanje samoohranjenih ciljev Zed. držav«. Na koncu se proklamacija ameriškega zun. ministrstva bavi tudi s potovanjem finskega zunanjega ministrstva v Berlin k podpisu protikomunističnega pakta ter ugotavlja v zvezi s tem, »da že vsako dejanje finske vlade po izročitvi note samo potrjuje sum o finskem sodelovanju z Nemčijo.«

Letalski boji na zapadu

Berlin, 29. nov. d. V razdobju od 12. do 21. novembra je bilo nemško letalstvo ponovno zelo delavno nad britanskim obojem. Nemška bojna letala so v tem času uničila dve angleški trgovski ladji ter dva velika parnika za oskrbovanje. Razen tega je bila potopljena še nadaljnja trgovska ladja manjšega tonaže. Nemška bojna letala so nato v britanskih vodah hudo poškodovale še nadaljnjo trgovsko ladjo ter pomorsko bojno ladjo. Nemški bombniki so v tem času z bombnimi zadetki prekinili nekaj cest in eno železnico v okolici luke New Castleja.

Vojna na morju

Berlin, 29. nov. d. S pristojnega nemškega vojaškega mesta podajajo naslednji pregled o delovanju nemških pomorskih sil v preteklem tednu:

Nemške vojne ladje so uničile šest britanskih trgovskih ladij, med njimi dve petrolejski ladji s skupaj 25.500 tonami. Dve nadaljnji trgovski ladji sta bili hudo poškodovani, tako da se lahko računata z veliko izgubo. Britanska vojna mornarica je izgubila tri brze bojne čolne, medtem ko je četrti uničila nemško letalo. Nadalje sta bila uničena ena angleška križarka in en razlovec. Neka oklopilca je bila v tem razdobju hudo poškodovana. Nemška vojna mornarica je izgubila samo en bojni čoln ter eno pomožno bojno ladjo.

Klirinški dogovor švice in Bolgarije

Bern, 29. nov. s. Švicarski zvezni svet je na svoji včerajšnji seji odobril klirinški dogovor med švico in Bolgarijo z vsemi dodatki, ki se jim Zedinjene države poslužujejo v razgovorih z Japonsko. Ne glede na obojano ameriškega načina pogajanj pa izjavila, da bo Japonska vendar storila vse, kar je v njenih močeh, da bi se na Pacifiku ohranil mir med Japonsko in Zedinjenimi državami.

Nova bolgarska železnica

Sofija, 29. nov. s. Danes bo otvorjena nova železniška proga Hvalata—Demirhisar, ki bo zvezala staro bolgarsko mejo z novim ozemljem Tracije, ki je bilo nedavno priključeno bolgarski državi. Nova proga je dolga 16 km in je bila zgrajena v 3 mesecih.

Obdavljenje židovskega premoženja v Bolgariji

Sofija, 29. nov. s. Z vladnim ukazom se izredni davki na židovsko premoženje v višini 20% uveja tudi na židovsko premoženje v priključnem ozemlju Dobrudže, Tracije in Makedonije.

Portugalska trgovinska pogajanja s Španijo

Lizbona, 29. nov. s. Sestal se je ožji ministrski svet za zunanjo trgovino pod predsedstvom Salazarja, da bi proučil vprašanja trgovinske izmenjave s Španijo. Pogajanja, ki so v teku, so za Portugalsko velikega pomena, ker odpirajo možnost trgovine z inozemstvom tudi po kopnem.

Ameriške spletke na Pacifiku

Ameriško-japonska pogajanja še niso prekinjena, vendar pa se Japonska pripravlja za vsak primer

Washington, 29. nov. u. V okolici Bele hiše izjavljajo, da japonsko-ameriški razgovori še niso prekinjeni. Navzlic temu smatrajo v Zedinjenih državah položaj za zelo resen, a pri vsem tem še vedno postavljajo zahtevo, da bi se morala Japonska odreči svoji napadalni politiki na Kitajskem in v Indokini.

Isti viri poudarjajo, da je Amerika v odnosih z Japonsko pokazala »skrajno potrpežljivost«, toda Japonci doslej še niso odgovorili na ameriško izjavo o nasprotovanju »neprestanim japonskim napadom«. Gre, kakor znano, za odgovor, ki ga je državni tajnik za zunanje zadeve Cordell Hull izročil japonskemu izrednemu pošlaniku Kuruasu in veleposlaniku Nomuri. Nadalje naglašajo, da ni bil namen japonsko-ameriških razgovorov doseči le pomirjenja med Japonsko in Kitajsko, temveč tudi sklenitev trajnega in nenapadnega dogovora na Pacifiku, tako da bi bile vzpostavljene trajne osnove nadaljnjega razvoja, zlasti na gospodarskem področju. Sedaj pa je Japonska med samimi razgovori z Washingtonom poslala ekspedicijski zbor v Indokino ter povzročila resno zaskrbljenost v vodilnih ameriških političnih krogih. Iz dobro poučenega vira zatrdjujejo, da je bilo Rooseveltu in Cordellu Hullu veliko od tega, da bi se na Pacifiku vzpostavil začasni status quo, ki ne bi oslabil ameriškega nasprotovanja proti japonski napadalni politiki na Kitajskem in drugod na Daljnem vzhodu.

Roosevelt je izjavil, da za sedaj ameriške trgovske ladje, ki bodo plule na Pacifiku, še ne bodo oborožene, kakor dopušča sprememba nevtralnostnega zakona, odvisno pa bo od Japonske, je dejal, koliko časa bo lahko trajalo takšno stanje. Roosevelt je še pripomnil, da ne bodo oborožene niti one ladje, ki bodo vzdrževale promet s Španijo, s Portugalsko ter z lukami Srednje in Južne Amerike. Če bi se pokazala potreba oboroževanja tudi teh ladij, bo objavljeno o pravi času.

Glede japonsko-ameriških razgovorov je Roosevelt na posebno vprašanje odgovoril, da trenutno smatra za primernejše, če ničesar ne reče. Takoj nato je dodal, da namerava odpotovati v Georgijo na kratek odmor, da pa se bo vrnil, kadar koli bi zahteval razvoj odnosov med Zedinjenimi državami in Japonsko.

Iz inozemskih vojaških krogov se doznavajo, da so Japonci na 70 ladjah prepeljali 30.000 svojih vojakov skupno z ogromnimi količinami vojnih potrebščin vseh vrst mimo Šinghaja proti jugu v neznan smer. Iste informacije dodajajo, da zbira Japonci močne pomorske sile v južnih vodah, zlasti pri Haifongu in Saigonu.

Ameriške posadke na Havajskem otočju so od včeraj dalje v »rednem alarmu za vezbanje«. Oblasti ne dajejo nikakih pojasnil o tem ukrepu, ki je bil v isti obliki nekoč že izdan, ko so Zedinjene države blokirale japonsko premoženje.

Japonska se ne bo uklonila

Tokio, 29. nov. d. Japonski listi tudi v današnjih sobotnih jutranjih izdajah mnogo komentirajo japonsko-ameriška pogajanja v Washingtonu, vendar pa so današnji komentarji vseh listov še bolj pesimistični, kakor so bili prejšnje dni.

»Nič Niče« ugotavlja, da so se Zedinjene države po vsem videzu oklenile zavlačevalne taktike. Želja Zedinjenih držav je, da bi se izognile frontalni vojni proti Japonski in bi zaradi tega rajši Japonsko počasi gospodarsko zmrvile z blokado, ki naj bi nadomestila nezaželeno vojno. List pripominja, da se Japonska tej taktiki Zedinjenih držav nikakor ne bo uklonila. Ob koncu »Nič Niče« ugotavlja, da bi bil osnovni pogoj za vsakršni uspeh washingtonskih pogajanj ta, če bi Zedinjene države docela izpremenile politiko, ki se je sedaj poslužujejo napram Japonski.

»Šugai Šogio Šimbun« ponovno poudarja, da japonski zunanje-politični cilji, kakor jih je bil v svojem nastopnem govoru definiral min. predsednik To'o, nikakor ne predstavljajo kake grožnje napram Zedinjenim državam.

»Asahi Šimbun« piše skoraj slično kakor »Nič Niče«, obenem pa ostro kritizira metode, ki se jih Zedinjene države poslužujejo v razgovorih z Japonsko. Ne glede na obojano ameriškega načina pogajanj pa izjavila, da bo Japonska vendar storila vse, kar je v njenih močeh, da bi se na Pacifiku ohranil mir med Japonsko in Zedinjenimi državami.

Konference ministrskega predsednika Toja

Tokio, 29. nov. s. Predsednik Toja je sprejel generala Suzukija, predsednika medministrskega odbora za proučevanje nacionalnih načrtov, in ga pridržal pri sebi v razgovoru, ki je trajal tri ure.

Izselitev Američanov iz Hongkonga

Tokio, 29. nov. (Domel.) Dopisnik lista »Asahi« poroča iz Hongkonga, da je takojšnji ameriški konzul prejel iz Washingtona nalog, naj takoj pozove v Hongkongu živeče ameriške državljane k takojšnji izselitvi.

Stališče Nizozemske Vzhodne Indije

Tokio, 29. nov. (Domel.) Iz Batavije poročajo, da je šef tiskovnega urada pri vladi Nizozemske Vzhodne Indije J. H. Ritman včeraj izjavil, da se utegne zgoditi, da bo

Nizozemska Vzhodna Indija slehila Zedinjenim državam, če ne bodo uredile svojih odnosov z Japonsko.

Umik ameriških topničark z Jangceja

Sanghaj, 29. nov. d. Iz Nankeua poročajo, da je tjakaj dospela ameriška topničarka. Odhod ameriške vojne mornarice z reke Jangce se pričakuje vsak čas. Ameriško vojno brodogojstvo bo odplulo proti Manili na Filipinih. Bržkone bosta najprej odpluli ameriški topničarki »Cahu« in »Luzon«, ki sta že več mesecev v bližini Sanghaja. Topničarka »Wake« bo najbrže še ostala, da bo v primeru potrebe lahko evakuirala ameriško uradništvo in ameriške diplomate.

Sanghaj, 29. nov. d. Poveljnik ameriškega brodogojstva na Jangceju admiral Glassford je s topničarkama »Luzon« in »Oahu« odpotoval danes v smeri proti Manili. To pot so privrkat pred Sanghajem zbrane ameriške rečne vojne ladje odplule na široko morje.

Cangkajšek zahteva nujno pomoč

New York, 29. nov. d. »New York Times« objavlja brzjavko iz Manile, da je maršal Cangkajšek poslal v Washington energično noto, v kateri priporoča ameriški vladi, naj se ne mudi s svojimi pošiljkami, s katerimi hoče pomagati vladi v Cungkingu.

Seja avstralskega vojnega kabineta

New York, 29. nov. s. Kakor se doznavajo iz Canberre, se je ožji vojni kabinet avstralske vlade sestel k izredni seji zaradi napetosti na Daljnem vzhodu ter novega razvoja odnosov med Washingtonom, Tokijem in Londonom.

Maksimiranje cen tudi v Severni Ameriki

Stockholm, 29. nov. d. Kakor poročajo nemški prekomorski agenciji iz Washingtona, je ameriška reprezentativna zbornica po zelo ostri debati sprejela zakon o uvedbi maksimalnih cen v Zedinjenih državah. Zakon določa ustanovitev najvišjih cen za vse trgovinske predmete. Za nadzorstvo nad izvajanjem zakonskih določb bo imenovan poseben komisar. Zakon je bil sprejet z 224 glasovi proti 116 ter bo sedaj predložen senatu.

Reorganizacija mehiške petrolejske industrije

New York, 29. nov. d. Kakor poročajo iz mehiške luke Tampica, je v petek prišel tjakaj generalni direktor mehiškega državnega monopola Efraim Buenrostro. Generalni direktor, ki je na inspekcijskem potovanju, je izjavil zastopnikom tiska, da pripravlja Mehika popolno reorganizacijo svoje petrolejske industrije. Napovedal je zgradbo novih naprav za črpanje petroleja ter razširjenje obstoječih petrolejskih rafinerij. Za vsa ta dela je mehiška vlada določila kredit 40 milijonov pesosov. Reorganizacija se bo pričela v začetku prihodnjega leta.

Mexico, 29. nov. d. V petek je prišel z letalom v Mexico mehiški poslanik v Washingtonu Francisco Castillo Najera. Vzrok njegovega nenadnega prihoda ni znan.

Mexico, 29. nov. d. General Manuel Avila Camacho bo v torek praznovan prvo obletnico, odkar je postal predsednik mehiške republike. Ob tej priliki mu bodo čestitali zastopniki zveznega kongresa, člani vlade ter tuji diplomatski predstavniki. Po čestitkah bo predsednik Camacho priredil svečano kosilo za člane vlade.

Uvedba nadzorstva nad mlini v Argentini

Buenos Aires, 29. nov. d. Argentinska vlada je izdala odlok, s katerim se uvaja državna kontrola nad vsemi mlini v Argentini, da se ugotovijo zaloge pšenice in da bi se z zmletjem starih zalog zagotovila preskrba domačega trga z moko. Površno cenijo zaloge pšenice v Argentini na tri milijone ton.

Madridski škof nripadnikom falange

Madrid, 29. nov. s. V tukajšnjih političnih krogih je zbudilo velik odmev predavanja madridskega škofa dr. Elja strokovnim učiteljem falange. Madridski škof je dejal med drugim, da more Španija samo po poti pravice doseči svojo zgodovinsko veljavo, ter je zato priporočil mladim Špancem, naj s svojim delovanjem v falangi, ki na verno sledi cerkvenim naukom, ustvarijo ozračje, v katerem bodo morale izginiti vse socialne krivice. Falangistična stranka je edina stranka, ki lahko izvrši delo pomirjenja. Zato je škof pozval mlade falangistične voditelje, naj z vero in navdušenjem nadaljujejo delo, ki ga je ukazal general Franco v interesu španske veličine.

Hud potres v Indiji

Sanghaj, 29. nov. d. Iz Bombaya je v petek potovali dospel vest, da so v Pešavarju in Ravalkindi v Britanski Indiji občutili močne potresne sunki. Podrobnejših poročila še manjkajo. Po prvih informacijah je med prebivalstvom v Pešavarju na prvih potresnih sunkih izbruhnila panika in so ljudje pobegnili iz hiš na prosto.

Inozemski glasovi o branilcih Gondarja

Helsinki, 29. nov. s. Vsi listi objavljajo vest italijanskega uradnega poročila o predaji Gondarja ter tudi ob tej priliki s spoštovanjem in ginjenim občudovanjem slave epopejo te pešice junakov. Sodbe vseh se strinjajo v priznanju izrednih vrtil in teh italijanskih borec, ki so se borili na tisoče kilometrov daleč od svoje domovine, vedno združeni okoli svojih praporov, ki se niso nikdar uklonili, niti ne ogromni premoči sovražnih sil.

Madrid, 29. nov. s. Padec Gondarja daje španskim listom priložnost, da še enkrat izražajo svoje brezpopojno občudovanje epičnega junaštva branilcev te poslednje abesinske postojanke. Italijanske čete so se levje borile, piše list »El Pueblo«, medtem ko objavlja list »Alcazar« sliko generala Nazija, vrhovnega poveljnika gondarske posadke, ter pripominja, da se tudi pri tej posadki ne more govoriti o porazu, saj se je predala po nadčloveškem junaštvu, ki je pokazalo sijajne vrline ljudi in njih pripravljenost za žrtvovanje domovine.

Novi uspehi pred Moskvo

Hude sovjetske izgube pri Rostovu in Doncu — Čiščenje v Rostovu — Sovjetski izpadi iz Petrograda odbiti

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 29. nov. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V napadih proti Moskvi so bili doseženi nadaljnji uspehi.

Pri Rostovu in ob kolenu Donca je utrpel sovražnik hude krvave izgube pri ponovnih napadih, ki jih je zbral v večjem številu in pošiljal brezobzirno v boj. Čete, ki so zasedle Rostov, čistijo po povelju iz svoje mestne področje, da uvedejo sedaj brezobzirno potrebne povračilne ukrepe proti prebivalstvu, ki je proti mednarodnemu pravu sodelovalo v boju za hrbtno nemških čet.

Pred Petrogradom so bili odbiti močni polkovski izpadi sovražnika.

V severni Afriki so zavezniške čete v koncentričnem napadu proti močnim angleškim silam, ki so vnovič prodrele od jugovzhoda proti Tobruku.

Bojna letala so bombardirala z dobrim uspehom železniške naprave pri Sidi Baraniju.

Strazni čolni so uspešno odbili v Rokavskem prelivu napad brodogoj angleških brzih čolnov na neki konvoj. Deloma se poškodovane sovražne čolne so nemški torpedni čolni zasledovali, pri čemer je bil en angleški brzi čoln potopljen, dva nadaljnja pa v boju iz bližine tako močno poškodovana, da se more računati z njuno izgubo.

Vse nemške ladje so se vrnile v svoja oporišča.

Boji pred Moskvo

Berlin, 29. nov. d. Glede vojaškega položaja na moskovski fronti je bilo iz nemških vojaških krogov objavljeno, da se nemške operacije razvijajo v nezmanjšanem obsegu in po določenem načrtu. Nemške čete nadaljujejo napade proti Moskvi, posebno s severne in južne strani. V nemških vojaških krogih pripominjajo, da je položaj, v katerem se nahaja Moskva, posebno jasno razviden iz vse bolj pogoštega zatrevljanja sovražne propagande, ki si prizadeva dokazovati, da bi padec Moskve ne imel nikakega bistvenega vpliva na nadaljnji potek vojaških operacij na vzhodnem bojišču.

Bojiševiška propaganda za vojno

Stockholm, 29. nov. s. Zaradi brezbriznosti, s katero sledi ruski narod razvoju

vojaških operacij na sovjetskih tleh, je Stalinova vlada napovedala propagandno kampanjo, ki jo bo vodila komunistična stranka v vsej državi in ki naj bi mobilizirala vse državljane moške in ženske za skrajno obrambo sovjetskega ozemlja.

Letovišče Molotova na Krimu

Berlin, 29. nov. s. Zasedbo krimskega polotoka so Nemci zasedli tudi luksuzni grad Mišer, zapadno od Jajte, ki je bil last ljudskega komisarja za zunanje zadeve Molotova in ki mu je služil kot letna rezidenca. Ta umetniški dragulj, ki je bil nekoč last kneza Jusupova in leži v najbolj slikoviti pokrajini ob krimski obali, je v vidnem nasprotju z revnimi in skromnimi ribiškimi kočami ob obali. K gradu iz marmornja pelje steza skozi palmov drevored in obsežen park. Boljševiški vojski so pred svojimi odhodom zažgali vse, kar je bilo v gradu kaj vrednega, med drugim tudi umetniške slike velike vrednosti.

Tri sovjetske ladje v carigradski luki

Carigrad, 29. nov. s. Tri sovjetske petrolejske ladje, ki so prišle s Črnega morja, so se zatele v carigradsko luko. Turške oblasti so jim določile posebno mesto za vsidranje.

Carigrad, 29. nov. d. V Bosporu so dosepele tri sovjetske ladje, med katerimi sta dve petrolejski ladji s 6000 tonami ter en ledolomilec s 5000 tonami. Verjetno je, da obstoja tovor petrolejskih ladij iz nafte in strojne olja. Pričakovati je, da bodo ladje skušale doseči Črno morje. Turške oblasti so prepovedale vsako obveščanje med ladijskimi posadkami in domačim prebivalstvom.

V Carigradu pričakujejo v kratkem prihoda kakih 40 sovjetskih ladij, ki bodo pripeljale begunce iz Sevastopola ter sploh s Krimskega polotoka.

Ankara, 29. nov. d. Iz pomorskih krogov v Carigradu so dosepele informacije, da je pred vhodom v Bospor, baje izven turških teritorialnih vod, oddelek sovjetske vojske mornarice, v katerem je tudi oklopilca »Pariškaja komun«. Videti je, kakor da bi sovjetsko vojno brodogoj čakalo dovoljenje turških oblasti, da bi smelo zapluti v Bosporoško ožino. Pripomniti je treba, da

Socialna pravičnost temelj nove Evrope

Poziv vsem zdravim narodom k sodelovanju pri obnovi Evrope

Berlin, 29. nov. s. »Völkischer Beobachter« piše o pomenu poslednjih berlinskih razgovorov ter poudarja, da je težišče Evrope v osi, ki poziva vse zdrave evropske narode, naj sodelujejo pri velikem obnovitvenem delu, ki ga je osama že začela, da bi vsak narod našel svoje zasluženno mesto v novi celinski ureditvi. Socialna pravičnost mora biti v tem novem svetu, ki ga ustvarja os, eden izmed temeljnih stebrov. Evropa se danes ne ureja več pod vplivom tujih zakonov, ona živi in bo vedno bolj živila ter se razvijala na osnovi svojih notranjih izkušenj in sposobnosti s svojimi lastnimi energijami, po svojem duhu in po svoji volji.

List »Börsenzeitung« pripominja, da se po dokončnem uničenju boljševizma in po ustavitvi novega reda na evropskem kontinentu poleg prizadevanj osi ne bi smel nikdar pozabiti dragocen in nujno potreben doprinos vseh evropskih narodov, ki so s svojo vero in z žrtvami svojih sinov sodelovali v osi v borbi za uresničenje miru in socialnega blagostanja.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« poudarja, da je bila pot nemškega narodnega socializma obenem pot evropske revolucije, kajti Hitler je s svojimi sijajnimi zmagami doma odpiral obenem pot k zmagi evropske civilizacije proti negativnim silam človeštva.

Preroditev Azije

Singhaj, 19. nov. s. Obnova protikomunističnega pakta in pristopi nekaterih evropskih in azijskih držav v protikomunistično fronto, med katerimi je tudi nacionalna Kitajska, so zbudili vrsto komentarjev v domačem tisku. Medtem ko se angleški listi trudijo dokazati, da berlinski protokol nima drugega namena, kakor da se bolj razvije ambicije osi, pri čemer poudarjajo, da se je Kitajska pridružila tako važnemu političnemu dejanju v trenutku, ko je položaj na Pacifiku najbolj kočljiv, skušajo ameriški listi potisniti dogodek v ozadje. Kitajski in japonski listi pa opozarjajo na pomen berlinskega sestanka, poudarjajoč, da je obnova protikomunističnega pakta tudi z japonskega stališča po obnovenju pomena prav sedaj, ko se os in njeni zavezniki bore v veliki borbi proti boljševizmu, ki je sovražnik novega svetovnega reda. Na drugi strani je pristop Nankinga k protikomunističnemu paktu povečal prestiž nacionalne kitajske vlade na mednarodnem področju in je potrdil obenem glavne smerice politike predednika Vangčingveja, kakor jih zastopa os že od vsega začetka svojega pomirjevalnega in obnovitvenega dela in ki postavljajo na prvo mesto borbo proti komunizmu. Kitajski listi se prav posebno naglašajo, da je Kitajska ena izmed prvih žrtev boljševizma, kajti kitajsko-japonska vojna ne bi bila izbruhnila brez nesrečnega komunističnega vpliva v Čungkingu in bi se bila že davno končala. Vangčingvej se je postavil proti komunizmu že leta 1927 in vlada nove nacionalne Kitajske predstavlja prav njegov program nacionalne obnove.

Tuka o pomenu berlinskega sestanka

Bratislava, 29. nov. s. Predsednik slovaške vlade in zunanji minister Tuka se je včeraj vrnil iz Berlina. Na postaji so ga sprejeli diplomatski zastopniki držav podpisnic protikomunističnega pakta. Zvečer je Tuka govoril po radiu o pomenu berlinskega sestanka ter je poudaril med drugim, da so predstavniki 12 narodov sprejeli v

Izredno zasedanje švedskega parlamenta

Stockholm, 29. nov. s. Švedski parlament se bo drevi sestel k izrednemu zasedanju, ki bo tajno. Zdi se, da bo na nocojšnji seji prečitan kraljev predlog gospodarskega značaja v zvezi s sedanjo krizo.

Proti industrijskemu vohunstvu v švedski

Stockholm, 29. nov. s. Predsednik štirih največjih delavskih zvez na švedskem se v obliki proglasa povabili svoje člane, naj ne izdajajo nobene tajnosti s področja industrijske proizvodnje države in naj budno pazijo na agente inozemskega vohunstva, ki se skrivajo med ljudstvom v najbolj nedolžnih oblikih. V teh proglasih opozarjajo nadalje delavski voditelji, kako velikega pomena je notranja fronta molka v sedanjem položaju za državo. V vseh štirih proglasih prihaja do izraza zaskrbljenost, da ne bi bila tudi švedska zaradi kakršnegakoli incidenta pahnjena v konflikt.

Mednarodna konferenca za zatiranje tuberkuloze

Berlin, 29. nov. s. Mednarodna konferenca za borbo proti tuberkulozi je zaključila svoje delo. Predstavniki večine zastopanih držav med njimi Italije, Belgije, Bolgarije, Finske, Hrvaške, Francije, Norveške, Rumunije, Slovaške, Španije in Madžarske so pristopili k mednarodni protituberkulozni zvezi, ki je bila včeraj ustanovljena. Za predsednika te zveze je bil določen profesor Pao Lucet, ki bo tudi predsedoval napovedanemu svetovnemu kongresu proti tuberkulozi v Rimu.

Nemški begunci iz Afganistana v Turčiji

Ankara, 29. nov. s. Pred nekaj dnevi so dospeli v Turčijo nemški državljani, ki so bili na angleško in sovjetsko zahtevo izgnani iz Afganistana. Gre skupno za 169 oseb, med katerimi je 72 moških, 55 žensk in 42 otrok.

Najstarejši portugalski list

Lizbona, 29. nov. s. Danes so se začele proslave 300letnice portugalskega lista »Gazeta« čegar prva številka je izšla v novembru 1. 1641. List »Gazeta« je najstarejši portugalski list.

Mozartov festival na Dunaju

Dunaj, 29. nov. s. Včeraj je državni vodja Schirach otvoril Mozartov festival, ki bo trajal do 3. decembra t. l. in ki bo pod pokroviteljstvom propagandnega ministra dr. Göbbelsa in v. Schiracha.

Opozorilo naši javnosti

Ljubljana, 29. nove nbra.

V zadnjem času so se pri nas dogodile stvari, ki zgovorno pričajo o tem, da je na delu organizirana prevratna družba, ki hoče za vsako ceno kaliti mir in porušiti red v naši pokrajini. Vsa znamenja pa kažejo, da moramo to rovanje pripisati komunistični peščici, ki neodgovorno in brezobzirno zavaja posameznike v zmoti, ko neprestano naglašajo, da se bori za ljudske pravice in da brani slovenske narodne koristi. Temu dejanju in nehanju, ki ga naroča in plačuje zloglasna židovska kominternā, žal nasedajo mnogi naši ljudje in zlasti mladina, ki v svoji nedozoreli ognjevitosti ne zna prepoznati strednih posledic.

Jasno je, da mora oblati izdajati ukrepe, ki naj onemogočijo vsakršno hujškanje ter pozivanje k neredu. V to vrsto spadajo razne manifestacije, ki jih prireja kominternā, poslušajoč se čisto nacionalističnih gesel in nadevajoč se vabljivo krinko, ki naj skrije nje črne namene. Vse dosedanje manifestacije, ki jih je priredila komunistična peščica, pa so v očitno škodo večini prebivalstva Ljubljanske pokrajine. Organi zatorji neredov tle varno skriti v svojih zakonitih njihove žrtve pa izvajajo prevratno zamisli postavljajoč v nevarnost ne le sebe, marveč pretežno večino dobromiselnih nedolžnih ljudi. Zdi se, da ta podli cinizem izpodbada prevratnike k vedno novim zločinom in čuditi se je neudevnosti tistih, ki se tako zvesto pokore navodilom in ukazom kominterne ter slepo drve v poeubo.

Oblast je že pri ponovnih prilikah opozarjala našo javnost na to dejstvo, da na navedala ostrejša ukrepa. Ako do slednjih še ni prišlo, gre hvala le prizanesljivosti in politični modrosti naših čelnih predstavnikov italijanske urave v naši deželi, ki hoče preizčrpati vsa mirna sredstva, preden poseže po strogih ukrepih, od katerih dobro prizadejati naši sloji in s tem nedvomno ona delavna večina našega ljudstva, ki si želi miru in reda. Znamo je, da naša prebivalstva Ljubljanske pokrajine niso prevratno razpoloženi in nimajo prav nikakršnih zvez s podtalnimi razdrti. Vse to množice si ne žele pobojev, ki so zadnje čase postali tako pogosti, da se mora človek zgroziti ob tem dejstvu. Vendar pa omenjena zlohotna peščica neče uvideti, da je ne delovanje samo v škodo prebivalstvu, ker mu krati dobro ime, mu pritiska žig razbojništva ter izdaja ukrepe oblasti, ki niso naperjeni proti dobromiselnim, ki pa samo po sebi umevno zadevajo tudi nedolžne.

Pri takem stanju stvari je vsakomur jasno, da je treba iskati krivice za to v komunističnih vrstah, kajti od tod prihaja vsa pobuda za nerede in poskuse prevratnih dejanj. Naša javnost odklanja vsiljeno vodstvo komunistične družbe ter odločno odloča prozorno igro, s katero si komunisti laste značaj zaščitnikov našega ljudstva, medtem ko vsa njihova dejanja prizadevajo ravno našemu ljudstvu največ gorja in nesreče.

Te igre mora biti konec in prepričani smo, da bo zdravi smisel našega naroda nedvomno dokazal, da stoji večina našega prebivalstva na strani pravice, reda in zakonitosti.

Ovire pri razdeljevanju živilskih nakaznic

Ljubljana, 29. novembra. Ovire pri razdeljevanju živilskih nakaznic so se takoj pokazale, ker mestni razdalnici niso dobili ljudi doma, čeprav je bila vsa naša javnost na to posebej opozorjena. Vse ljubljansko prebivalstvo naj pa zato tudi ve, da zavlačevanje ni kriv mestni preobratni urad, ki je k temu delu pritegnil toliko osebja, da menda še pri nobenem drugem opravku ni sodelovalo toliko uslužbencev.

Če torej kdo še ni dobil živilske nakaznice, naj se zahvali tistim nediscipliniranim ljudem, ki ne upoštevajo navodil, izdanih v splošnem interesu. Drugi pa dostavljajo zavlačujoče tudi s tem, ker nimajo pripravljenih glav živilskih nakaznic za november. Šele tedaj, ko pride mestni uslužbenec, jih iščejo po vseh kotih z najrazličnejšimi izgovori in dolgovznim pripovedovanjem, da bi med tem časom uslužbenec lahko izročil karte več drugim strankam. Naposled pa ni pripravljenega niti denarja, češ, da niso vedeli, da je treba za vsako živilsko nakaznico odšteti 30 stotnik. Prosimo torej prebivalstvo, ki čita kste, naj opozarja na navodila tudi svoje sode, da ne bo več zavlačevanje pri dostavljanju.

Samo zato se je torej dostavljanje zavleklo ter samo zato bodo nekateri dobili živilske nakaznice za december šele v nedeljo, ponedeljek ali torek, 30. novembra, 1 in 2. decembra t. l. Kdor torej živilskih nakaznic še ni dobil, naj se ne razburja, ker jih bo dobil vsaj v torek. Če se pa ljudje še vedno ne bodo ravnali po navodilih, se bo dostavljanje še zavleklo po krivdi nediscipliniranih strank. Reklamacij glede živilskih kart pa mestni preobratni urad na noben način ne bo sprejemal pred sredo 3. decembra, na kar občinstvo še posebno opozarjamo.

Prijavljanje sportnih prireditev

Ljubljana, 29. novembra. Zaupnik CONI-a objavlja: Opozarjajo se vse sportne organizacije v pokrajini na izrecno dolžnost, da morajo zahtevati dovoljenje od pristojne oblasti javne varnosti za sieherno sportno prireditev. Sportne organizacije ljubljanskega poglavarstva morajo predložiti prošnje Kr. Kvesturi v Ljubljani preko pokrajinskega odbora CONI-a, Tyrševa 14. Za druga glavarstva v pokrajini se vlagajo prošnje preko zadevnih podzupnikov CONI-a pri posameznih glavarstvih v Novem mestu, Logatcu, Črnomlju in Kočevju.

Sportne prireditve, za katere organizacije ne bodo zaprosile za dovoljenje, se ne bodo smele vršiti in bodo proti prirediteljem oblasti javne varnosti in CONI-a uvedle primerne ukrepe.

Prav tako se opozarjajo vse sportne organizacije na dolžnost, da javljajo pokrajinskemu odboru CONI-a rezultate sportnih prireditev.

Obnovite naročnino!

Gospodarstvo

Jeklo iz morskega peska

Kakor znano Italija nima izdatnejših ležišč železne rude in premoga. Zato mora te surovine kupovati v inozemstvu, da lahko doma izdeluje železo, jeklo in razne izdelke iz železa in jekla. To dejstvo je treba imeti pred očmi, če hočemo oceniti velik napredek italijanske težke industrije v zadnjih desetletjih. Tako je zlasti italijanska jeklarna »Terni« pokazala izredno aktivnost. Mesto Terni leži 100 km severno od Rima ob reki Neri, ki se izliva v Tiber. Pred desetimi leti je bila tu zgrajena ena največjih hidrocentral, ki predstavlja višek moderne tehnike. Gradnja te centrale je posebno pripomogla k naglemu razvoju industrije na tem področju. V bližini so pri Spoletu tudi ležišča rjavega premoga.

Že v 17. stol. so v teh krajih pridobivali železo. Družba »Terni«, ki pripada preko finančnega koncerna »Finsider« Institutu za industrijsko obnovo (IRI) se pogosto označuje kot italijansko podjetje Krupp. To podjetje se je tako razširilo, da vseh naprav danes ni mogoče več pregledati. V 13 ogromnih tvorniških objektih je bilo že leta 1934. zaposlenih okrog 13.000 delavcev. danes pa je njihovo število še mnogo večje.

Trenotno gradi to podjetje 3 nove specialne plažve, ki bodo prihodnje leto pridobivali železo iz morskega peska. V ta

Odstotni pribitki pri prodaji na debelo in drobno

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdelal naredbo o pribitkih v prodaji na debelo in drobno. Z naredbo so določeni pribitki v odstotkih na nabavne cene po fakturi, zvišane za prevozne stroške, tokse, davčine in pristojbine, kar se mora dokazati z ustreznimi listinami.

Za deželne pridelke in industrijske živilske izdelke je določen v trgovini na debelo pribitek 8,5%, na drobno pa 15%. V manufakturni stroki je za posamezne vrste blaga določen v trgovini na debelo pribitek 10, 15 in 20%, v trgovini na drobno pa 25, 35 in 50%. Za prejo je določeno 8 odnosno 20%, za pletenine, perilo, nogavice in rokavice, čevljarstvo in pisarniške potrebščine in milo pa 15 odnosno 30%. V trgovini po železnici znaša v trgovini na debelo pribitek 10 odnosno 12%, v trgovini na drobno pa 20 odnosno 30%. Za obutev je določen pribitek 30% na drobno trgovino. Gornji pribitki se ne uporabljajo za blago, našeto v maksimalnih cenikih, in za blago, za katero veljajo posebni predpisi.

Gospodarske vesti

Italijansko-madžarsko sodelovanje na področju tekstilne proizvodnje. Iz Budimpešte poročajo, da se tam mudita Marinotti, ravnatelj italijanskega koncerna za umetna tekstilna vlakna Snia Viscosa v spremstvu predstavnika italijanskega trgovskega ministrstva. Delegacija se pogaja s predstavnikom madžarske tekstilne industrije glede ureditve raznih vprašanj, zlasti pa tesnejšega sodelovanja med italijansko tekstilno industrijo in madžarskimi tekstilnimi podjetji, pri katerih je udeležen italijanski kapital.

Bankarstvo in zavarovalno pravo v Italiji. Dr. Anton Urbanc je v »Trgovskem listu« objavil dve zanimivi razpravi, in sicer »Bankarstvo v Italiji« in »Zasebno zavarovalno pravo v Italiji«. Obe razpravi sta sedaj izšli v posebnem odtisu.

Prvo notranje posojilo na Hrvaškem. Hrvatski državni zakladni urad je dobil preobratilo, da izda zakladne bone do najvišjega zneska 3 milijard kun. Ti zakladni boni bodo imeli rok zapadlosti najmanj 3 mesece in največ tri leta in se bodo izdajali v zneskih po 5000 do 10 milijonov kun. Uradno pojasnilo k temu pravi, da v kratkem času od obstoja državi še ni uspelo kriti vse izdatke z rednimi dohodki, med tem ko so potrebe zlasti investicijske prav znatne. Država je pričela velika dela za ureditev rek in poplavnih ozemelj. Več 100 milijonov kun je bilo določenih za gradnjo delavskih naselbin, hiš in zdravilišč, gradit se tudi nove železnice in ceste. Zlasti spomlad, ki se bodo dela v polnem obsegu nadaljevala, bo država potrebovala znatna sredstva za financiranje teh del. Zato je treba že sedaj skrbeti, da se najmanj potrebno notranje posojilo, ker je vlada odločena odkloniti vsako inflacijo v interesu stabilizacije denarja in cen.

Odkup tekstilnih odpadkov na Hrvaškem. Hrvatski trgovinski minister je izdal naredbo o odkupu tekstilnih odpadkov in krp, po kateri ima Poslovna centrala za tekstilno blago izključno pravico odkupa, in sicer preko pooblaščenih komisijonarjev in njihovih zbiralcev. Vsi dosednji trgovci in zbiralci se morajo v petih dneh prijaviti poslovni centrali zaradi nadaljnjega poslovanja. Vsako skrivanje, zadrževanje, zametavanje ali požiganje tekstilnih odpadkov in krp je prepovedano. Imetniki tekstilnih odpadkov morajo blago ponuditi na odkup poslovni centrali ali njenim komisijonarjem in zbiralcem. Trgovci, industriji in zbiralci pa morajo svoje zaloge prijaviti v petih dneh. Prevoz tekstilnih odpadkov in krp je odsej dovoljen samo s prevoznim dovoljenjem poslovne centrale. Ko bodo zbrane potrebne količine bo centrala predložila ministrstvu ključ za razdelitev odpadkov interesentom zlasti prednicam.

Tipiziranje mila na Hrvaškem. Iz Zagreba poročajo, da bo v kratkem uvedeno tipiziranje mila in praškov za pranje po predlogu posvetovalnega odbora za normiranje. Uvedeni bodo tudi tipizirani nedometki za milo.

Srbija ukinila carinsko prostost pri uvozu blaga iz področja bivše Jugoslavije. Srbski ministri svet je izdal naredbo, s katero se razveljavlja dosedanja carinska prostost pri uvozu določenih vrst blaga iz področja bivše Jugoslavije. Z isto uredbo je dovoljen carine prost uvoz drv do srede 1942 in carine prost uvoz instalcijskega železa in cementa za gradnjo slovo.

Postopna likvidacija konzumov v Nemčiji. Že pred vojno je celotno organizacijo konzumnih zadrug v Nemčiji prevzela Nemška delovna fronta, ki bo postopno prenesla konzumne prodajalne na zasebne trgovce, kar pa je predvideno v daljši dobi. Za oskrbo obstoječih konzumov

namen je bila zgrajena nova električna centrala s kapaciteto 300 milijonov kilovatih ur, s čimer se bo skupna kapaciteta vseh električnih naprav v Terniju povečala na 1 milijardo kilovatih ur. V rekordnem času bodo uresničeni načrti, o katerih so razpravljali že pred svetovno vojno. V Tirenskem morju, kjer je družba Terni najela 110 km obale, ležijo ogromne količine peska železne rude, iz katerega bodo sedaj na poseben način pridobivali surovo železo. Tako se bo italijanska produkcijska kapaciteta surovega železa, ki znaša sedaj že 1 milijon ton, v kratkem povečala za nadaljnjih 120.000 do 150.000 ton. Vrh tega bodo po naročilu Duceja povečali produkcijsko kapaciteto premovalnika v Spoletu (ki je doslej znašala pol milijona ton) na 1 milijon ton.

Gradnja vseh teh naprav pomeni nov velik korak Italije k osamosvojitvi od uvoza inozemske rude in od uvoza inozemskega koksa. V Terniju bodo s posebnim postopkom pridobivali železo in jeklo s koksom iz rjavega premoga. V zvezi z uresničenjem teh velikih načrtov je družba Terni nedavno povečala glavnico od 960 na 1200 milijonov lir in je s tem stopila na prvo mesto med štirimi največjimi italijanskimi železarnami, ki pripadajo skupini »Finsider«.

mov v posameznih področjih z blagom je Nemška delovna fronta pričela ustanavljati posebne oskrbovalne centrale z imenom »Versorgungsring«. Taki oskrbovalni centrali je podrejeno večje število konzumnih prodajaln. V vsej Nemčiji bo ustanovljenih približno 100 oskrbovalnih central, preko katerih se bo izvršila reorganizacija vseh bivših konzumnih organizacij, ki jih je preko 1000, konzumnih prodajaln pa je okrog 14.000. Do konca vojne bodo te prodajalne nadalje poslovale, po vojni pa bodo pričeli izročati posamezne obrate samostojnim trgovcem, in sicer po določenih načelih, pri čemer bodo prišli v prvi vrsti v poštev bojevniki, ki pa bodo morali imeti vse potrebne kvalifikacije.

Zaposilev židov v Nemčiji. Nedavno je izšla posebna naredba glede zaposlitve židov v Nemčiji. Službeni odnosi židov imajo poseben značaj in so urejeni s to novo naredbo, ki izrecno ugotavlja, da ne morejo biti židje kot pripadniki druge rase člani nemške obratne skupnosti, ki sloni na dolžnosti medsebojnega zaupanja vseh v obratu zaposlenih. Zato se tudi ne nanaša na žide zakon o ureditvi nacionalnega dela, zakon o delu v javnih uravah in obratih in zakon o hišni obrti. Pri židih se ne uporabljajo predpisi glede plačila mezde na nacionalni praznik nemškega naroda, predpisi zakona o posebnih praznikih in predpisi o plačilu mezde na praznike. Židje imajo pravico plačila le za dejansko izvršeno delo. Zato odpade tudi plačilo mezde ali plače v primeru bolezni. Nadalje odpadejo doklade za prekurso delo in za delo ob praznikih, doklade za rodbinske člane (otroke), doklade ob jubilejih, božičnica, trinajsta plača in odpravnina. Židom lahko podjetje odpove delo brez odpovednega roka, t. j. na konec prihodnjega delovnega dne. Nova naredba končno določa, da morajo židje sprejeti vsako zaposlitev, ki jo nakaže delovni urad. Pri delu morajo biti židovski delavci ločeni od ostalega delavstva in tudi ne smejo stanovati skupaj z ostalimi delavstvom.

Dalekosežna omejitev gotovinskih plačil v Grčiji. Iz Aten poročajo, da pripravljata grška vlada zakon, s katerim bodo uvedene dalekosežne omejitve gotovinskih plačil. Zneski preko 30.000 drahem se ne bodo smeli plačevati v gotovini, temveč le z nakazili. Z zakonom bo predpisan tudi maksimalni znesek gotovine, ki jo bo smel vsakdo držati doma. Presežke gotovine bo treba deponirati pri bankah.

Dolgotrajna Francije. Po najnovejših uradnih podatkih je dosegel javni dolg Francije 718 milijard frankov, kar je skoraj polovica narodnega premoženja, ki se ceni na okrog 1600 milijard frankov.

Nafta v Franciji. V jugozapadnem delu Francije so odkrili ležišča nafte. Za izkoriščanje teh ležišč je bila ustanovljena družba Société Nationale de Pétrole d'Aquitaine.

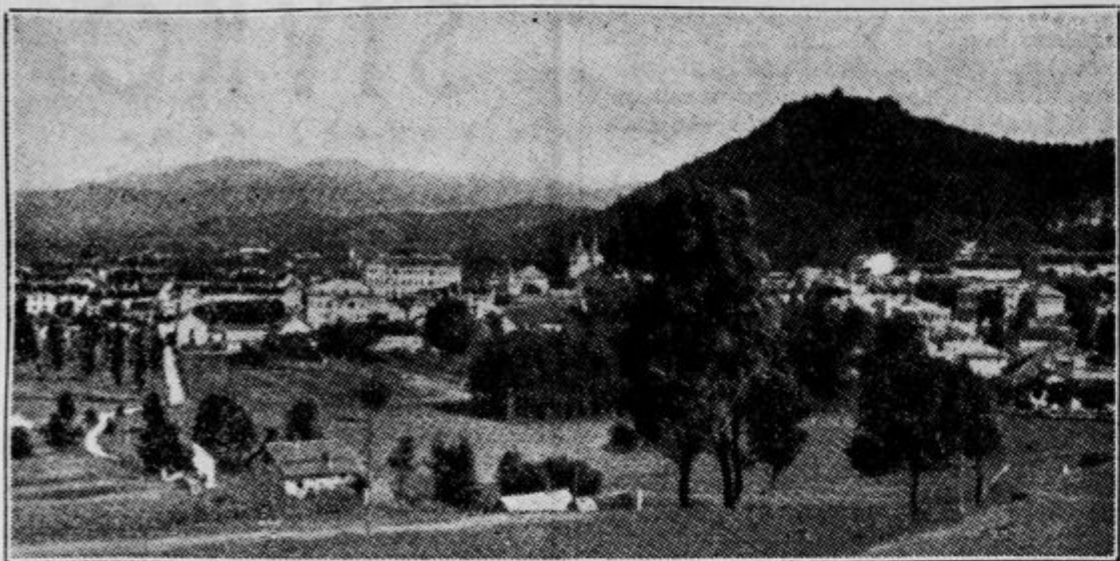
Gradnja transaharske železnice. Iz Pariza poročajo, da naglo napreduje gradnja železnice, ki bo vodila preko Sahare od Orana do področja reke Niger v Francoskem Sudanu, kjer se bo združila z že obstoječo železnico proti zapadu na Dakar in proti jugu na lukso Banguville. Prvi osek te železnice Colomb - Bechar - Reggion bo v prihodnjih dneh izročen prometu. Po naročilu maršala Petaina se bo železnica imenovala Méditerranée - Niger, ker bo vezala Sredozemlje s področjem reke Niger, kjer bodo z namakanjem pridobili 10 milijonov ha najbolj plodne zemlje, ki bo zlasti sposobna za kulturo bombaža. Dnevno zgradijo 2 do 4 km železnice in tako računajo, da bo železnica zgrajena v štirih letih. Stroški so predvideni na 5 milijard frankov.

Slovaška zunanja trgovina. Slovaški statistični urad objavlja popolne podatke o zunanji trgovini v prvi polovici letošnjega leta kakor tudi podatke za vse preteklo leto. V prvem letošnjem polletju je znašal celotni promet (izvoz in uvoz) 3 milijarde Ks, od česar je odpadlo 1195 milijonov na promet s Protektoratom in 1115 milijonov na promet s ostalo Nemčijo. V letu 1940 je znašal celotni promet 6.05 milijarde Ks (prejeto leto 4.75); uvoz je dosegel 3.17 milijarde (2.59), izvoz pa 2.87 (2.18), tako da se je uvozni presežek zmanjšal na 303 milijone (417). Od celotnega prometa je odpadlo na Protektorat 2.4 milijarde Ks in na Nemčijo 2 milijarde Ks. Na tretjem mestu je Italija s prometom 313 milijonov, na četrtem pa Madžarska s prometom 279 milijonov.

Obnova starega zadrškega vodovoda

Zadar, 29. nov. s. Guverner Dalmacije je odredil obnovo starega zadrškega vodovoda, ki že ložih 40 let ni bil v rabi. Obnova tega vodovoda je velikega pomena in bo v hignem pogledu Zadrju z njo mnogo pomagala.

Jesenski obisk v Postojnski jami

Pogled na Postojno

Vabljava pivska prestolnica, svetovno znana Postojna (Postumia) ima svoje posebne čare. Prameni silkovite preteklosti jo odevajo in prezanimivo sedanjosti. Gori vrh Sovica, kamor je danes lepo sprehajališče in ki ima, kakor mi je zatrjeval domačin, svoje ime po sovah, ki so se zbirale na kraju graščinskih razvalin, je bil v starih časih rimski kastel »arae Postumiae«. Tukaj so v dobi, ko je preplavljala našo zemljo turška nevarnost, vzplamtele grmade in oznanjale pretečo nevarnost, ki so jo sočasno napovedovale tudi grmade na gorah pri Senožcih, pri Vipavi in na zgodovinski Grmadi pri Planini. Odtod so gospodovali postojnski srenji furlanski in koroški vojvode, oglejski patriarhi in goriški grofje, dokler niso še celjski prišli in njim sledili Turčija. Pomnik njihovega vladstva, staroslavni grad postojnski, pa je pozneje po čudnem naključju zgorel. Tako je svignila mimo Postojne vsa zgodovinska resnica, ki so je bili deležni tudi številni drugi naši kraji. Markomani so hrumeali tod mimo in Vandali, Gotje in Langobardi, pozneje Turki, pred katerimi se je postojnsko ljudstvo ob svareči grmadi na Soviču zateklo v Predjamske jame v črno jama. Postojnsko jama in v jazo pri Orešku. In še Francoski. Do knezov Windischgrätzov so se menjavali gospodje. Slednji imajo tukaj še danes obsežna posvetila.

Kjer Postojna v spodnji svet svoja čuda vabi zret...

V teko 80 milijonov let se je v postojnskem spodnjem svetu oblikovalo fantastično kraljestvo kraških prikazni in pojavov, ki nudijo v svoji plastični dognanosti nekaj slikovito bizarnega. Dočim je škocijanska jama v vsej svoji elementarni močnatosti priložila nenehno bučanja izpod jedratič, preoblikujočih vodnih sil, je Postojnska jama zavetja podzemnega miru in tišine. V tem ogromnem, sijajno oblikovanem prostoru začetni človek svojo majhnost, mičnost, ko se znaide v sredini orjaških tvorb kraške prirode.

V povojnih letih se je skrb za nego in izpopolnitev še pomnožila. Ob vstopu v labirint postojnskega spodnjega sveta je bilo zgrajeno reprezentativno, lepo poslopje, v katerem so poleg prodajalnice vstopnic in skrambe za prtljago tudi restavracijski in kavarniški prostori s prenočiščem. In ko imas vse lepo v redu, se lahko podaš v čarobni

Škrat v Postojnski jami

jamski svet, kjer je poleti razmeroma hladno, pozimi pa razmeroma toplo, saj se giblje povprečna zimska temperatura v jami 3 do 5 stopinj nad ničlo. Občudoval sem tiste soobiskovalce, ki so si zaradi previdnosti pred jamskim hladom izposodili pripravljene pelerine proti izpostojnosti treh let. Ko smo namreč stopali k Veliki Kalvariji, mi je bilo sprično neprostovoljno nošenje več ko metrski stot težke telesne celokupnosti tako vroče, da bi bil najraje svoj plašč, jopič in telovnik odstopil komurkoli od soobiskovalcev, ki jih je, kakor sem spoznal, nekoliko zeblo, navzlic izpostojenim toplim pelerinam. Zeleni so si topote, jaz pa se za par stopinj nižje temperature.

V notranjost greš lahko peš z vodnikom ali pa z znanim postojnskim vlakom. Kakor vsaka reč na tem božjem svetu, ima tudi podzemski vlak, ki sopiha vsak dan po tratičah jamske železnice, svojo zgodovino ali, če hočete, svoj rodovnik. Praded mu je bil čisto navaden stol, na katerem so posebni jamski nosači nosili bolj petične obiskovalce; ded pa je bil že voziček z dvema, tremi in tudi štirimi sedeži, porivali so ga po podzemskih prostorih in prevažali vse tiste, ki se jim ni ljubilo peš. Šele v naslednjem razvojnem členu se pojavijo udoben, praktično zamišljen vlak ali tramvaj v sedanji podobi, ki povsem ustreza svojemu namenu. Seveda moraš po najlepših delih jame peš, ker tod niso mogli napeljati tratičnice, ki bi tudi motile edinstveno krasoto vsega podzemnega okolja.

In ko si postavljen v notranjost tega postojnskega kraljestva, se ne moreš načuditi neverjetni bizarnosti oblik, likov, prikazni in pojavov, ki jih opašaš na vsak korak in ki so nedvomno še raznočnejši kakor na primer oni v slavni Maohi na Moravskem: Palček je dobič dur jame, potem vidiš prapodobno plinskega stola, palmi, orlovo perot, škorkljo, valečo koso, zasneženo božično drevo, draguljno drevo, tigrovo glavo, krokodilovo žrelo, angelja, Marijo z detetom, cipreso, prevrnjeno ste-

bršče, krasne zavese in zagrnjala, grad v razvalinah, slikovita stebrišča. Razen tega še druge oblike, ki vzbujajo apetit in zbiranje slin v ustih: Obline salame, viseče izpod stropa, sočni, dokajšnji kosi pristnega kraškega pršuta in belo rdečkaste slanice, po stropih prelestnih rajskih dvoran nešteto snežno belih špagetov. Ta iz muhavosti prirodne kraške oblikovitosti vznik la dovršena arhitektura in estetika dajeta obiskovalcem na vsak korak obilo prilike za občudovanje, pa tudi za humoristične opazke, zlasti ob poživiljačem se spomni na razne dobrote, ki jih kraški podzemski svet še danes lahko prezentira.

Stolnčna dvorana je 30 m visoka, njena prostornina je okoli 40.000 kubičnih metrov. Potem se v vsej svoji orjaški prostornosti utrne plesna dvorana, kjer se lahko zgrne več ko 20.000 oseb. Tukaj je bilo v mirnih časih za binkošne praznike in prvo septembrsko nedeljo tradicionalno šumno, slikovito ranjanje plešočih množic. Pa dvorana božjega groba, prostor prevrnjene ladje, demantna in mavrična dvorana, gledališki oder, gotška stolnica, dvorana razpotja itd. V razkošno razsvetljeni koncertni dvorani je nastopilo pred sedanjo vojno več ko 100 orkestralnih profesorjev z umetniškimi izvajanjem izbranih skladb. Vtiski se stopnjujejo, ko stopaš skozi »vice« in se potem vzpenjaš k Veliki Kalvariji, ki je po sodbi mnogih poznavalcev podzemskih krasot, največkratnejši prostor Postojnske jame in sicer po celotnosti prirodne zgrajenosti ter močnega učinkovitosti, dočim se odlikuje takozvana rajska dvorana, ki je bila odprta leta 1925, po krasnih detaljih modelih ter rokokojski mnogoličnosti posameznih prostorov. Žal so sedaj, dokler

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu veljavne od ponedeljka zjutraj do prihodnje nedelje zvečer

Ljubljana, 29. novembra. Po dogovoru z zastopnicami in zastopniki konsumentov, prodajalcev in pridelovalcev je mestni tržni urad spet predložil Visokemu Komisariatu najvišje cene za tržno blago v Ljubljani za prihodnjih 14 dni ter jih je ta odobril.

Z odlokom VIII-7 Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino št. 1319-4 velja za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka 1. decembra zjutraj do nedelje 14. decembra zvečer.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati so naslednje:

Domači krompir na drobno 1.30 L; zelenate glave na drobno izpod 10 kg 0.60 L; zelenate glave na debelo 0.50 L; kislje zelje ljubljanskih zeljarjev z obrtnim listom na drobno 2.50 L; kmečko kislje zelje na drobno 2 L; repa na drobno izpod 10 kg 0.70 L; repa na debelo 0.50 L; kislja repa 2 L; rdeče zelje 1 L; ohrovt 1 L; cvetčaka 3.20 L; brstni ohrovt 5 L; koleraba 1 L; debela koleraba do 4 komade na kilogram 2 L; rumena koleraba 0.50 L; r deča pesa 1.75 L; rdeči korenček brez zelenja 2.50 L; rumeno korenje na drobno 0.80 L; šopek zelenjave za juho s korenčkom 0.20 L; peteršilj 2.50 L; por 3 L; zelena 2.40; črna redkev 1.20 L; osnaženi hren 3 L; domača čebula 2 L; šalota 2 L; česen 25 glavice na kilogram 4 L; otrebljena endivija 3 L; otrebljeni veliki motovilci 6 L; otrebljeni mali motovilci 8 L; otrebljeni domači radič (ciklorija) 3 L; domači zeleni radič 3.65 L; mehka špinaca 2.50 L; trda špinaca 1.50 L; liter suhih bezgovih jagod 6 L; kilogram suhega šipka 8 L; kilogram letošnjega suhega lipovega cvetja 20 L. Domača jabolka: I. kanadska, dolnjaška voščenska, renete (Harbertova, šampanjska, landsberška, kaselska in Bau-

mannova) 4.50 L; II. kosmači, zelenci, tafelki, rožmarinčki, carevič 3.40 L; III. zdrava, drobna jabolka vseh vrst 2 L; IV. obtočena, črvena in nagnita jabolka za vkuhanje 1.50 L; domače kutine 3 L; domači kostanj 3 L; domači orehi na drobno 11 L. Gobe: a) rumeni in rjavi ježek, štorovke liter 1 L; b) liter lisik in večjih zimskih kolobarnic (mrznic, sivk) 1.50 L; c) liter sirovk, možkov (jelenovega jezika), žemljevca, ovčjega vimena 2 L; d) liter malih sivk za vlaganje (mrznic) 2.50 L; e) kilogram mladih čebularjev ali maslenk 3 L; f) kilogram jurčkov z zaprtim klobukom 10 L; g. kilogram jurčkov z odprtim klobukom 6 L. Kunci žive teže 10 L.

Kjer ni posebej naveden liter, velja cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavi posebni cenik za uvoženo zelenjavo in sadje.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenemu blagu in samo na živilskih trgih na Vodnikovem in Pogacarjevem trgu ter v Mostah, temveč sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih v vsej mestni občini Ljubljani.

Z vsem poudarkom pa spet opominjamo gospodinjke, da ne smejo preplačevati blaga, ker ga s tem draže samim sebi in vsemu prebivalstvu. Preplačevanje je prav tako kaznivno kot prodajanje po nedopustnih višjih cenah. Nadzorstvo je pa vsak dan strožje in kaznovane so bile tudi že gospodinjke za preplačevanje, ker s tem dajejo potuho verižništvu. Gospodinjke in kupovalke naj same pomagajo pri nadzoru najvišjih cen ter podpirajo uradne organe v boju proti draženju, predvsem naj pa pomagajo prežgati verižništvo in sploh izkoriščanje prebivalstva.

XII. in XIII. seznam kočevskih izselnikov

Pobotni urad za dolge in terjatve je v »Službenem listu« 26. t. m. objavil XII. in XIII. seznam izselnikov v Nemčijo. XII. seznam obsega naslednjih 110 oseb (v oklepajih starost in rojstni kraj):

Sp. Topla reber (obč. Stari log): Kikel Marija (82); Kikel Alojzij (50), Leopoldina roj. Trampusch (45), Alojzij (18), Jospina (13), Ervin (10), Ana (7); Schneider Alojzij (58); Kikel por. Zabukovec Jospina (44); Emil (8); Kikel Marija (44), Mausser Ivan (42), Kristina roj. Mausser (41), Feliks (19), Albert (17), Marija (15), Berta (13), Adolf (9), Helena (3), Filip (22); Mausser Anton (86, Komolce), Neža roj. Schauer (79); Kraker Ana (50, Kunčel), Ivan (20), Leni (17), Marija (13); Kraker Feliks (24); Schneider Franc (64), Jospina roj. Mausser (56), Jospina (17), Adolf (14), Josip (12), Franc (32), Bogoljub (30), Anton (28), Filip (26); Herbst por. König Marija (62), Jospina (27); Glibe Josip (39), Herta roj. Högl (37), Marija (7), Elizabeta (5), Ivan (3), Traudi (3 mes), Jospina (3 mes); Herbst Josip (64), Marija roj. König (56), Ivan (20), Valter (15); Grill Terezija (57), Regina (14), Albina (31), Franc (29); Mausser Alojzij (38), Jospina roj. Grill (33), Ela (8), Josip (5); Malčin por. König Rozalija (67, Ribnik), Ivan (31); Hoge Ivan (32), Magdalena roj. Herbst (51), Ana (19), Josip (12), Marija (22); Mausser Franc (51), Jospina roj. Hutter (42), Ferdinand (19), Alojzij (17),

Angela (14), Oton (11), Ottilija (9), Erna (5), Olga (1); Glibe Ivan (66), Stefaniya roj. Mausser (59), Berta (26), Helena (24); Mausser Alojzij (64), Ana roj. Lobe (58), Ana (15), Weit (12), Berta (17), Franc (22); Mausser Alojzij (48, San Francisco), Marija roj. Kraker (36), Frida (13), Hedvika (5), Viktor (2); Kraker Adolf (16); Schauer Josip (74), Magdalena roj. Mausser (46), Marija (10); Zekoll Josip (73, Mlaka), Marija roj. Schmidt (56), Rudolf (15); Mische Leopold (48, Komolce); Kinkopf Filip (46), Angela roj. König (32), Evald (10), Arnold (8), Viktor (6), Erika (1); König Neža (71), Alojzij (32), Edvard (46); Schneider Ivan (69), Anton (31); Mausser Viljem (23), Zofija (21); Schneider Alojzij (38).

XIII. seznam obsega naslednjih 50 oseb (v oklepajih starost in rojstni kraj):

Trava (obč. Draga): Glatz por. Lawritsch Veronika (31), Franc (11), Stanislav (10), Berta (9); Lipowitz Franc (54), Danica (9), Antonija roj. Knaus (50), Herman (26); Miklitsch Bogomir (38), Ema roj. Eplich (33), Edvard (8), Josip (4), Erna (1); Wessel Rudolf (54), Frančiška roj. Poje (45), Ana (19), Heda (16), Leopold (13), Herman (10), Antonija (7), Rozalija (5), Franc (23); Poje Amalija (65); Michitsch Ivan (69), Karolina roj. Wessel (67), Anton (32), Siegfried (29); Miklitsch Ivan (36), Marija roj. Miklitsch (33), Alojzija (11), Ivan (7); Miklitsch Primož (72); Janesch Ivan (31), Marija roj. Wessel (24),

Sv. Miklavžu bo odleglo,

ko bo iz našega današnjega sporočila izvedel, da prijubljena zaloga »Jutrovihe« mladinskih knjig še ni pošla in da velja vsaka knjižica, lepo vezena in bogato ilustrirana, samo 4.— lire. Naše mladinske knjige so tako znane, da je nepotrebno vsako priporočilo. To in pa skrajno nizka cena jih zlasti v današnjih časih usposablja za najbolj primerno in dobrodošlo darilo. Da olajšamo sv. Miklažu in staršem naročanje teh prekrasnih knjižic, smo današnji številki »Jutra« priložili polnočnice vsem naročnikom v Ljubljanski pokrajini razen onim v Ljubljani in Novem mestu.

Na zalogi imamo še naslednje vezane in ilustrirane knjige:

Janko in Stanko,
Skok, Cmok in Jokica,
Prigode g. Kozamurnika,
Sambo in Joko,
Kralj Debeluh,
Osel g. Kozamurnika,
Vrtismrček in šilonoska,
Tarzan (II. del),
Jelarjevi čuvaji

Knjige lahko kupite v LJUBLJANI pri upravi JUTRA, Puccinjeva ul. 5 (Narodna tiskarna) in v NOVEM MESTU pri tamkajšnji podružnici JUTRA. — V ostalih krajih LJUBLJANSKE POKRAJINE lahko knjige naročite tako, da izpolnite današnji številki JUTRA priložene polnočnice in na njih HREBTNI strani prečrtate one knjige, ki jih ne želite. Pošljite nam tolikokrat po 4.— lire, kolikor knjig hočete imeti.

Naročite knjige čim prej, da jih dobite pravočasno! Če sami ne boste naročili, dajte polnočnico kakemu znanecu in ga opozorite na našo krasno zbirko mladinskih knjig.

V starih pokrajnah Italije dobite knjige pri vseh časopisnih razpečevalnicah trdke PAROVEL.

Koncert sopranistke Ciampelli

V okviru koncertnega programa, ki si ga je zastavila za tekočo sezono Glasbena Matica, smo slišali v petek zvečer odlično italijansko sopranistko Mario Fiorenzo Ciampelli. Koncerti vokalnih solistov niso bili nikdar v našem mestu posebno popularni. Priznane glasovne in pevsko kulturne kvalitete sopranistke Ciampellijeve pa so nedvomno na taki višini, da je bil njen koncert za vsakega ljubitelja lepega petja ne le prijetna, marveč tudi poučna prireditev, tembolj, ker smo prav italijanske koncertne pevce doslej le redkokdaj slišali.

Odlična grotja ima že tolik sloves, da dotedanj kritiki njenih nastopov, kritiki, ki je poudarjala lepoto, moč in fino kulturo njenega soprana, prav kakor nevsakdanje tehnične odlike, ni treba dodajati novih superlativov. Pevka je zlasti z nekaterimi, pevsko manj problematičnimi, zato pa neposredno učinkovitimi točkami osvojila tudi naše občinstvo. Program je obsegal v prvem delu speve iz Monteverdija, Rossinija in Pizzettija, ki so takoj, posebej še na pevsko težjih mestih, pokazali lepoto pevkinoga voluminoznega, nekoliko temno barvanega glasu in njeno odlično prednašanje, kakor je bilo že pričakovati pri umetnici iz klasične dežele lepega petja. Nadaljnji program je obsegal Respighija, Daciovici dve toskanski pesmi, izmed katerih je bila moralna popevka »O luna« na zahtevo občinstva ponoviti, in Mortarijeve »Le pastorelle«. Mikavno izbrani spored so zaključile arije iz Verdija, Boita in Puccinija, izmed teh kot dodatek arija iz »Madame Butterfly«. Vse so pokazale tudi dramatične odlike pevkinoga petja in vzbudile navdušeno odobravanje.

Pri klavirju je diskretno in s finim umevanjem spremljala pevko Cesarina Buon-erba.

Naše gledališče

DRAMA

Nedelja, 30. nov.: Ob 10.30 Sneguljčica. Uradinska predstava. Zelo znižane cene. Ob 17.30 Boter Andraž. Izven. Znižane cene.

Očarljivi bajni svet, ki ga otroci tako ljubijo, je prikazan v ljubki mladinski igri »Sneguljčica« v starih Pavla Golie. Poleg nesrečne, preganjane Sneguljčice in sedmih škrtov, prav posebno ugajata mladini zabavna razbojnika Frice in Frace. Lepi kraljevič, hudobna kraljica in lovec, dvorni maršal in dvorjani nastopajo v dejanju, v katerem ima mladinska domišljija priložnost, da se razvili. Igrali bodo: naslovno vlogo Vida Juvanova, Mira Danilova, Tiran, Lipah, Košič, Raztresen, Presetnik.

Velik uspeh Cesarja in Rakarjeve v Držičevi komediji »Boter Andraž«. Poleg R. Stupice, ki igra glavno vlogo pretkanega sluga Medža, sta postavila Cesar in Rakarjeva dve originalni figuri, ki osvajata gledalce s svojo nedopustno komiko. Jan in Vida Juvanova doprinašata s svojimi liki prav tako velik delež k uspehu večeru kakor nositelj naslovne vloge V. Skrbnišek. Sodelujejo še: Peček, Starčeva, Remševa, Bratina, Raztresen, Tiran, Gale in Brezgar. Režiser in scenograf ing. arh. B. Stupica.

OPERA

Nedelja, 30. nov.: Faust. Izven. Začetek ob 15. uri.

V Gounodovi operi »Faust«, ki jo bodo ponovili danes ob 15. uri, poje naslovno partijo Franc, glavne partije pa Vidaljeva, Kogejeva, Popov in Janko. Melodiozna glasba, katere različni odlomki, zbori, arije in baleti so našli pot v najširše kroge občinstva, uživajo že desetletja veliko priljubljenost kot najpomembnejše točke te opere. Občinstvo iz okolice opozarjamo na to uprizoritev, ki mu bo dala priliko, spoznati zanimivo delo iz francoske operne literature. Dirigent D. Zebre, režiser C. Debevec, koreograf ing. P. Golovin.

Kronika

* **Naročnike in čitatelje opozarjamo na našo današnjo objavo o zvezkih »Jutrovec«** Mladinske knjižnice, ki so se na razpolago in ki so najlepša Miklavževa darila. Za naročila smo ponovno priložili poštne polovice vsem izdavam današnje številke za Ljubljansko pokrajino razen v Ljubljani in Novem mestu, kjer se dobe knjige v naših uravah in tudi v knjižarnah. Vsaka knjižnica velja samo 4 lire. Opozorite na to izredno priliko tudi znanke in prijatelje!

* **Promocija.** Na beograjski univerzi je bil promoviran za doktorja medicine gospod Franjo Krašovec iz Ljubljane. Cestitamo!

Dobite jo: pri pooblaščenih zastopnikih, za Juljsko krajino pri: GIOVANNI PAROVEL, TRIESTE, Via F. Denza št. 5, ali pa direktno pri založnici: J. BLASNIKA nasl., Ljubljana, Breg št. 10.

* **Letošnje knjige Vodnikove družbe so izšle.** Člani prejemajo knjige pri svojih poverjenikih, direktni člani pa v pisarni družbe ohranimo vse one g. poverjenike, ki se do danes niso poslali družbi svojih nabiranih pol, da to biagovilno storiti v teku prihodnjega tedna. Kdor se do danes še ni naročil na letošnje knjige, naj to stori čimprej.

* **Narodni praznik v Albaniji.** V petek je vsa Albanija slovesno obhajala 21. obletnico nacionalne neodvisnosti. Proslava je bila svečana zlasti v Tirani, velike manifestacije pa so se vršile tudi po vseh drugih večjih mestih dežele. Prav svečano so proslavili albanski nacionalni praznik tudi v Rimu.

* **Vsi hrvaški vojni ujetniki bodo do božiča doma.** Že nekajkrat smo poročali o vračanju hrvaških vojskih ujetnikov iz Nemčije v domovino. Kakor listi pravkar pišejo, bodo do božiča vsi hrvaški ujetniki iz Nemčije doma.

MEHANIČNA PREDILNICA
Uvoz surogatov
M. JAGER, Sv. Petra cesta 17
Fuzine

* **Tednik »Domovina«** se bo preuredil v družinski list, v katerem bo našel vsak član družine na deželjak v mestu do volj zanimivega štiva. »Domovina« bo prinašala stalno po dva napisa romana, potem mladinski roman, krajše povesti in novelice, ugankarski kot s križanko, domačega zdravnika, članke za kmečkega gospodarja in mestnega lastnika vrta in reja malih živali, šale in rubriko za mladino. Poleg tega bo imela tudi tedenski pregled važnejših dogodkov s političnega področja in iz vsakdanjega življenja. Kdor izmed vseh naročnikov plača naročnino od novega leta naprej za četrlet (450 lire), bo dobival ves december »Domovino« zastonj. Naročite list in ga plačajte na naslov: Uprava »Domovine«, Puccinijeva ul. 5, Ljubljana.

Naznanilo
Vijudno obveščava javnost, da sva z današnjim dnem prevzela mesto poslovalne gostilne

„Figovec“
Zagotavlja, da se bova potrudila kolikor je mogoče za čim boljše postrežbo, ter bova skušala postreči z najboljšim vinom, vedno svežim pivom, kakor tudi z vsakršnimi jedili.
Cenjenemu občinstvu, znanec in prijatelj, sem se priporočila za naklonjenost.

ANDOLSEK ANTON in ANA.
* Knjigovodstvene, pisalne in računske stroje vam strokovno popravi Boris Simandi, Ljubljana, Dvorakova 3, telefon št. 24-07. (—)

IZ LJUBLJANE

u— **Razstava impresionističnih mojstrov v Galeriji Obersnel.** V nedeljo, 30. m. se bo začela v zgornjih prostorih Galerije Obersnel na Gosposvetski cesti pomembna umetnostna razstava, ki bo gotovo vzbudila zanimanje občinstva. Štirje največji mojstri najstarejše generacije slovenskih slikarjev: Rihard Jakopič, Matija Jama, Matej Sternen in Ferdo Vesel so izbrali okrog 35 svojih slik v olju in jih skupaj razstavili. Že dalje časa niso mojstri našega impresionizma nastopili na skupni razstavi, zato je sedanjí nastop vreden tem večje pozornosti. Razstava bo odprta do vključno 26. decembra, torej dovolj dolgo, da si jo lahko ogleda kar največ našega občinstva.

ŽOGE, VOJAKE
in vse druge igrače kupuje sv. Miklavž pri FOTO TOURIST — LOJZU S MUČU LJUBLJANA, CESTA 3. MAJA

u— **Delavska predstava »Grofa Luksemburškega«** V petek je Dopolavrov priredil v opernem gledališču delavsko predstavo Leharjeve opere »Grof Luksemburški«. V gledališče je prihitelo lepo število ljudi. Prisotni so bili med drugimi tudi nadzornik Dopolavrova za Ljubljansko pokrajino in zastopnica Zenskega Fašja. Igralci so učinkovito nastopili in s svojo igro osvojili občinstvo, ki je po vsakem odmoru navdušeno ploskalo.

u— **Sporod violinskega koncerta,** ki ga bo izvajal v torek, 2. decembra, violinist Karlo Rupel s sodelovanjem pianistke Zore Zarnikove: Prvi del: Tartini: Sonata (Il trillo del diavola). Dalje Bach: Fuga in Debussy: Sonata. V drugem delu pa: Dvofak: Slovanski ples v e-molu; Adamci: Andantino; Paganini: Capriccio XIII., XX. Paganini: Sonatina; in Bazzini: Vrež škratov. Koncert bo v veliki uloniski dvorani in so vstopnice v prodaji v knjižarni Glasbene Matice. (—)

u— **Promet potniških vlakov na progi Ljubljana—Zalog.** Pričeni s 1. decembrom vozila dnevno redno na progi Ljubljana—Zalog potniška vlaka št. 630 in 613. Vlak št. 630 odhaja iz Ljubljane ob

14.20 in prihaja v Zalog ob 14.35. Vlak št. 613 odhaja iz Zaloga ob 14.41 in prihaja v Ljubljano ob 14.53.

u— **Dijaki, uradniki, nameščenci.** Vsi, ki se zanimajo za nadaljevanje izobrazbe in želijo polagati ob koncu šolskega leta privatne izpite, naj se javijo v učni tečaj na Zrinjskega cesti 7-II. (—)

Zahvala
Ob priliki, ko zapuščam vsled bolezní mesto poslovalne gostilne

„Figovec“
si dovoljujem se javno zahvaliti vsem gostom, prijateljem in znanec za dobrohoten poset naše gostilne. Javno se tudi zahvaljujem svojim šefom, lastnikom tvrdke I. Knez, posebno g. ing. Tomu in g. Zdenku Knezu za zelo kulantno postopanje v vseh medsebojnih poslovnih razmerah, kakor tudi se zahvaljujem vsemu svojemu oseju, ki mi je vse zvesto in pridno stalo ob strani. Z zagotovilo, da mi bo lepa harmonična vez med menoj, gospodi šefi, gosti in pa osebjem ostala v prijetnem spominu — beležim z odličnim spoštovanjem

HOCEVAR FRANC,
bivši poslovalja gostilne »Figovec«

u— **Združene gostilniških podjetij v Ljubljani** prosí člane, da takoj naroče v pisarni združenja količino jabolk, ki bi jih vzeli od mestnega poglavarstva. Jabolka so zdrava, zimska, po 3.50 lire za kg. Naročila pošljite najkasneje do torka. Uprava.

Danes, Veseli teater ob 1/2 19.

u— **Zasebne plesne ure začetnikom in naprednejšim daje mojster Jenko.** Informacije dnevno od 11. ure dalje v »Nebočniku« 4. nadstropje. (—)

u— **Tečaj italijanske začetnike** se prične 1. decembra na učiteljski. Prijave sprejema sluga g. Miklavž, učiteljske desni vhod. (—)

u— **Starši, ki žele razveseliti svoje malčke** z obiskom sv. Miklavža in njegovim spremstvom na domu, naj sporoče svoj cenjeni naslov v svrhu dogovora oglašnemu oddelku »Jutra«. (—)

u— **Namesto venca na grob našega preljubege dedka, gospoda Karla Lušičkega,** darujejo Andrej, Metka in Janez Lušičky 300 lir za borovniške reveže v počastitev njegovega spomina.

u— **Everest servis, Ljubljana, Prešernova ulica 44, telefon 26-36.** Moderno opremljena mehanika delavnica pod strokovnim vodstvom. Izvršuje najhitreje vsa popravila pisalnih, računskih in knjigovodstvenih strojev z garancijo po konkurenčni ceni. (—)

u— **Mladi harmonikarji, strnite se v zbor!** Združite se v novo ustanovljenem klubu harmonikarjev, ki bo pričel z rednimi vajami 1. decembra pod vodstvom strokovnjaka na Zrinjskega c. 7-II. Na željo tudi posebne ure. (—)

u— **Polzvedba!** Na ljubljanskem pokopališču se je v tekočem letu pojavilo več tavin marmornatih plošč, svetilk, vaz itd. Če je bilo komu kaj zvešto, naj to takoj javi kamnoseku Franju Kunovarju, Sv. Križ, tel. 49-09. (—)

u— **Rok za vložitev prijav dohodkov od zgradb** za leto 1942. poteče dne 30. novembra 1941-XX. Kdor vloži prijavo do 15. decembra t. l. ne plača kazni po čl. 137 z. a. kona o neposrednih davkih, če opraviči zamudo.

u— **Miklavžev nastop za mladino** bo priredil Sportni klub Vič 5. decembra ob 5. popoldne v meščanski šoli na Viču. (—)

u— **Razstava trojice Kregar-Omersa-Putrlj,** ki je od nedelje odprta v Jakopičevem paviljonu, vzbuja med našim kulturnim občinstvom živo zanimanje, saj pa nudi tudi pregled razvseljivega razvoja v ustvarjanju vseh treh umetnikov. Srednjo in levo dvorano paviljona je napolnil Stane Kregar, ki razstavlja 21 slik, v desni dvorani razstavlja Nikolaj Omersa 16 svojih del, po vsem prostoru pa je Karel Putrlj razstavil razsežno množico svojih plastik. Razstava spada med uvaževanja vredne kulturne dogodke našega mesta, zato so vsi ljubitelji lepe umetnosti vabljeni, da ne odlašajo z obiskom.

Iz Trsta

Teden motorizacije. Včeraj popoldne se je s kratko slovesnostjo na gimnaziji Dan-teja Alighierija ob navzočnosti Zveznega tajnika začel teden motorizacije z otvoritvijo pripravljanih letalskih in pa motokiclističnih tečajev. O pomenu motorizacije je govoril prof. dr. Dante Lunder, funkcionar Zveznega središča za motorizacijo.

Umrli so v Trstu 42 letni Modest Sancin, 64 letni Ivan Dobravec, 71 letna Ana Bertok, vdova Danielut, 71 letna Ema Berzon vdova Vondra in 4 letna Lidija Cergol. — Na oklicih pa so pari mesar Ado Plaz in zasebnica Tereza Candriella, dekorater Ivan Grassi in trgovska prodajalka Valerija Nemeč ter nameščenec Marcel Sancin in zasebnica Pavlina Lorenzi.

S koleša je padel. Marjo Sila, delavec tržaškega arzenala se je s kolešom peljal v službo pa je tako nesrečno padel, da je dobil nerodne poškodbe po hrbtu. Z reševalnim vozom Rdečega križa so ga prepeljali v bolnico Kraljice Helene.

Z Gorenjske

Zapora za večje pošiljke na fronto. Nemški listi objavljajo: Zaradi velikega prometa pred bojiščnimi prazniki je bilo treba izdati v vsem vojni-poštnem prometu iz domovine naslednje ukrepe za čas od 6. do 24. decembra: zasebne pisemske pošiljke na fronto smejo tehati največ 50 gramov, zavojčki se pa v tej dobi ne sprejemajo na nobeni pošti. Kdor hoče odposlati zavojček, ga mora oddati do 5. decembra. Dne 25. decembra pa se spet uveljavljajo dosežane do ločbe o vojnem poštnem prometu mel za ledjem in fronto.

Dva nova okrožna voditelja (gauleiterja). Sinoci se je v Celovcu poslovil dosedanjí namodestni okrožni vodja za Koroško in Gorenjsko Franc Kutschera. Njegov namestnik je novolmenovani okrožni vodja dr. Friderik Rainer iz Solnograda. Na dr. Rainerjevo mesto pa je za Solnogradske postavil novi okrožni vodja dr. Gustav Adolf Scheel, bivši vodja nemške državne dijaške zveze. Franc Kutschera, ki je doslej vodil koroško okrožje kot naslednik umrlega Klausnerja, je premeščen v urad državnega

komisarja za učvrščevanje nemštva. Novi okrožni vodja dr. Rainer se je rodil 1903 v St. Vidu na Koroškem. V dijaški dobi si je jakal zasluzka kot strojni delavec, žagar in bančni uradnik. Novembra 1926 je bil v Gradcu promoviran za doktorja prava in se je uveljavljal v narodno-socialističnem pokretu na Koroškem. Je član nemškega državnega zbora.

Nova uredba o tujakem prometu v letošnji zimi. Državni tajnik za tujski promet je po dogovoru z ministrom za prehrano odločil naslednje: V vseh občinah, kjer so prenočišča za tujece, vključno tudi velika mesta, se prav posebno pa po kopališčih, zdraviliščih in okrevališčih se sme letošnje zimo nuditi zavetje samo tistim pripadnikom nemškega naroda, ki opravljajo važno vojni delo in so v resnici potrebni odliha. V prvi vrsti morajo biti vpoštevani pripadniki nemške vojske, ki so na dopustu, in tisti, ki so zaposleni po vojaško važnih obratih in uradih. Nadalje se morajo vpoštevati njihove žene in otroci. Vsi tisti, ki oddajajo sobe, morajo v dobi od 10. decembra do 31. marca natančno dognati, ali imajo v gostih upravičene osebe ali ne. V glavnem zadostuje za dokaz listina vojaške oblasti ali obvezne delovne službe ali dopustnica vojaškega obrata ali urala. Bogatašem, ki so se doslej selili iz zdravilišča v zdravilišče ter se kar med seboj izmenjavali po stanovanjih, je torej letošnje zimo odklenkalo.

Iz Spodnje Štajerske

Ljudje se ženijo. Vrsta civilnih porok je bila za lani še sklenjena v raznih občinskih uradih na Spodnjem štajerskem. V St. Pavlu pri Prebodu sta se poročila posestnik Franc Randl in kuharica Pavla Zagoženova. V Celju Josip Vodeb in Danica Pečovnikova z Rečice ob Paki ter Anton Repnik in Justa Vipotnikova iz Arje vas, v Rogatcu pa Anton Križanec in Berta Novakova iz Tlak pri Rogatcu. V Trbovljah sta se prva civilno poročila dva zaročenca iz rudarskih družin. K poroki so prišli: okrožni vodja, zastopnik političnega komisarja in trboveljski župan, ki je zakoncema dal poročno darilo.

Sleherno kunjio in vsako krpo je treba izkoristiti, da se prihranijo surovine. Zavolj tega so v Celju po zgledu drugih mest priredili tečaj, da so poučili žene in dekleta, kako se iz različnih ostankov delajo copate in druge stvari za domačo uporabo. Naučili so jih tudi delati domače čevlje iz različnih slam.

Dobro izvežbane športne mladenke, ki se izkažejo v nekaterih disciplinah, prejemajo odlikovanje v obliki posebne igle, na kateri je napis: »Za dober uspeh«. Take igle dobijo tudi tiste, ki se izkažejo, kaj vse vedó o narodnem socializmu. Doslej so na Spodnjem štajerskem prejele takšno iglo 1004 mladenke in 112 voditeljic. Igle nosijo venomer zataknjene, da lajo tovarišcam pomudo, posebno zdaj, ko se pričinja zimsko sportno in izobraževalno delo.

Iz enega lonca so spet pričeli prirejati skupne pojedine v posameznih krajih. V Rušah je ženski oddelk Helmatbunda priredil tako večerjo 22. t. m. v prostorni dvorani, ki je bila okrašena z zastavami in zelenjem. Mariborski dnevnik pravi, da so nekateri udeleženci bili izprva nezaupljivi in si niso dali dosti naložiti na krožnik, kmalu pa so se proslili za dodatek. Igrala je goiba in nekateri humoristi so skrbeli za dobro zabavo.

Dva tečaja sta bila te dni zaključena v Ptuj. Bila sta namenjena pouku o serviranju in novodobnem nemškem kuhanju, da bi se posamezniki izvežbali za tujski promet. Oba tečaja sta trajala 8 dni.

Prepovedani sejmi. Politični komisar za tujsko okrožje je do nadaljnjega prepovedal vse tedenske in živinske sejme. Obenem

SPORT

Igrali bodo ves dan

Dopolodne na igrišču Mladike, popoldne na igrišču Ljubljana, vsega osem moštev

Kakor smo že včeraj opozorili, se je Slovenska nogometna zveza v teku tega tedna premislila glede zaključka nogometne sezone in je za danes spet odredila celodnevni spored, ki bo vsega obsegal štiri prijateljske tekme, dopoldne dve na igrišču Mladike na Kodeljevem, drugi dve pa popoldne na igrišču Ljubljane. Ne glede na to, da te tekme zaradi dobro znanih nasprotnikov navsezadnje ne morejo prinesiti nič senzacionalnega in tudi uspehi ali neuspehi tega ali onega izmed nastopajočih ne bodo morda niti ostali zapisani v urhivih, so v tem razdobju med jesenjo in zimno, ko je vse sportno življenje skoraj čisto zamrlo, nogometaši prav gotovo najbolj poklicani za izpolnitev take vrzeli. Ker je vreme tudi ugodno, jim bo takle trening prav gotovo koristil, hvalačim pa jim bodo za nastop pri Zvezi sami, ki si od njih obetajo nekaj dohodkov, in pa sportno občinstvo, ki je nekaj časa ni imelo priložnosti prisostvovati nogometni tekmi.

Če si nekoliko podrobneje ogledamo spored, bomo videli, da bodo v posameznih tekmah nastopili vsi vidnejši predstavniki našega nogometa, in sicer najprej oni iz II. razreda, popoldne pa še velika večina onih, ki sestavljajo ali pomenu največ v sedanjih ljubljanskih klubih I. razreda. To se pravi z drugimi besedami, da se bo v šestih urah na dveh igriščih zvrstilo pred nami okrog 90 igralcev, na katerih je slo-nelo glavno breme letošnje nogometne sezone.

Dopoludanski spored

je zveza odredila na igrišču Mladike z naslednjimi nasprotniki:

ob 9. uri Slavija — Korotan in ob 10.30 Mladika — Mošte.

Favorita dveh tekem sta Korotan in Mladika, ki sta za zdaj najmočnejša v svojem razredu in bosta vprašanje prvenstva reševala sama med seboj. Kljub temu pa sta tudi enaštoreti Slavije, posebno pa Mošt, že pri marsikateri priliki pokazali mnogo volje in tudi precej znanja, tako da se izidi obeh srečanj le ne dajo kar tako napovedati v naprej.

Glavni dogodki današnjega sporeda pa se bodo razvili

V popoldanskih urah

na igrišču Ljubljane po temle razporedu:

ob 13.30 Mars — reprezentanca I. razreda in ob 15. Ljubljana — Hermes.

Imena popoldanskih nasprotnikov imajo že vse drugačen zvok kakor ona iz II. razreda.

je prepovedal vožnje z vprežno govejo živino po cestah in poteh ptujske občine. Vzrok je parkljevka in alinavka.

Dve hudi nesreči. Na Tezmem je 20letni delavec Janez Lanišek, zaposlen pri velikem gradbenem podjetju, kopal v globokem kanalu. Naenkrat se je usula nanj velika plast zemlje. Ponesrečenca so sicer rešili smrti, toda ko so ga izvlekli, je imel zlomljeno desno nogo. V St. Ilju pa je 39letni delavec Jože Tramešek padel pod neki osební avto, ki mu je zlomil levo nogo in mu zadal tudi sicer hude poškodbe. Oba ranjenca ležita v mariborski bolnišnici.

Pogrebani. Iz Celja je izginil 13letni Albin Žižeg (Schischeg), iz Maribora je izginil čevljarški pomočnik Franc Prašen, v Bistrici pri Mariboru pogrešajo 13letnega soljarja Janka Flisarja. Nadalje je iz Maribora neznan kam odšla 20letna Alojzija Strausova. Policijska oblastva polzvedujejo za njimi po vsem Spodnjem štajerskem.

Iz Hrvatske

»Jutro« se dobi še v naslednjih mestih: **Nezavisne Države Hrvatske:** Bjelajina Lechner Stjepan, Bjelovar Moharić Ante, Brod na Savi Barbić Darko, Kovačević ud. Marija Daruvar, Strasky Eman, Kovačić Stanislav, Djakovo Draženović Ivan, Dubrovnik »Jadranc«, Garešnica Rijetković Gjurgjica, Jajce Wolf Josip, Koprivnica Senjan Viktor, Mostar Beli Anton, Našice Rehak i Stenger, Nova Gradiska Valenček Anica, Petrinja Ljubešić Adela, Senj Bezjak Franjo, Sisak Weiss Konrad, Vinkovci Matijevac Ivan, Vukovar Gjukić Katlica, Virovitica Semelić Gizela, Zemun Paulay Ružica.

Italijanski književniki pridejo v Zagreb. Sredi januarja prihodnjega leta pridejo v Zagreb prvaki sodobne italijanske književnosti gg. Corrado Alvaro, Ricardo Bacche'lli, Eugenio Montale, Emilio Cecchi, Cesare Meano in Aldo Piazesschi. V stikih s hrvaškimi književniki hočejo doprinesiti svoj delež k italijansko-hrvatskemu kulturnemu sodelovanju.

Svatovski teden. Po končanih poljedelskih delih so se začele na deželi ženitve kmečkih fantov in deklet. Po starem običaju se jih največ poroči od nedelje pred godom sv. Katarine do naslednje nedelje. V vseh krajih se v.dijo povorkе svatov s tamburicami in zastavami. Ker so svatje navadno oblečeni v pisane narodne noše in se povsod spoštujejo stari običaji, imajo svatovanja vedno dovolj radovednih opazovalcev.

Osnovana je osrednja stanovska zveza. S poglavitno odredbo bo v okviru ustaškega gibanja ustanovljena osrednja stanovska zveza kot obvezna organ zacija za vse Hrvate. Poklicne zveze, ki bodo združene v glavni zvezi, obsegajo naslednje poklicne skupine: kmete, delavce, vojne invalide, državne nameščenice, privatne nameščenice, proste poklice (juriste, tehnike, zdravnike itd.), industrije, obrtnike, ljudske prosvetlarje, upokojence, hišne posesnike, športnike in turiste, kulturna društva, gasilce, dobrodelna društva. Te organizacije bodo presnovane na osnovi voditeljskega načela. Vsakdo je zavezan priključiti se eni od teh poklicnih zvez. Za vodjo osrednje zveze je bil imenovan dr. Aleksander Zajc.

Povratek sezonskih delavcev iz Nemčije. V petek se je vrnila v domovino velika skupina hrvaških delavcev, ki so bili na sezonskem delu v Nemčiji. Večinoma so poljedelski delavci. Po prihodu so jih nastanili v neki dvorani državnega monopolnega skladišča, kjer je bil izvršen zdravniški pregled. Ko so zamenjali marke za kune, so se s prvimi vlaki odpeljali na svoje domove. Delavce, ki nimajo svojih ognjišč, bodo skušali zaposliti pri javnih delih.

Najlepše in najcenejše darilo za mladino in odrasle

E. S. THOMPSON:
SIVKO
Volčji roman

»VOLK SIVKO« je najlepša živalska povest E. Setona Thompsona, ki ga nihče ne dosega v poznavanju narave in njenih najglobljih skrivnosti. Mladega volka poberejo ljudje, da bi ga vzgojili v koristnega, omikanega psa... Tudi Sivko se jih s srcem oklene in stori vse, kar more, da bi jim ustregel. Postane jim zvest tovariš, dobrotnik, rešitelj življenja, da celo filmski divež (povest se namreč godi v Ameriki); v srcu pa ostane svoboden prerijski volk in bralec je z njim vred srečen, ko najde po vseh burnih pustolovčinah pot vrnitve k materinski prirodi. »Volk Sivko« je knjiga za vse; mladina jo čita z navdušenjem, odrasli pa z užitkom, ki ostane vsakomur v neizbrisnem spominu. Prevod te zanimive povesti je oskrbel Vladimir Levstik, ilustracije pa Nikolaj Pirnat.

Knjigo lahko kupite ali naročite v Ljubljani pri uravi »Jutra«, Puccinijeva ulica 5 (Narodna tiskarna).

CENA broširani knjigi 5 lir, v platnoven vezani pa 8 lir.

ski in evropski prvak v tej boksarski kategoriji in da ima za seboj dolgo in pestro boksarsko kariero, medtem ko je Botta prav za prav lepo začetnik.

Potek tega dramatičnega dvoboja je bil silno kratak in je trajal vsega dve celí minuti in tistih 10 sekund, ki jih je sodnik odšel ob ležečem nasprotniku, ko ni mogel več nadaljevati borbe. Po nekaj početnih prijemih je Bisterzo plasiral udarcem z desno na obraz Botte. Mladí Botta se je umaknil za korak ali dva, dvignil nato levo brez posebnega zamaha in jo nato sunkovito pogljal proti Bisterzu. Zadet v sence, se je Bisterza opotekel na tla in obležal negiben. Sodnik je začel šteti. Botta se je umaknil v svoj kot, nalahko poskakoval in nepremično gledal nasprotnika na tleh, da bi — po potrebi — vsak hip skočil proti njemu in mu zadal še zadnji udarec. Ko je sodnik naštel do osem, se je Botta začel smehljati, toda še zmerom ni verjel, da je res. Ko je slišal številko 10, se je približal nasprotniku in mu pomagal na noge. Bisterza so položili na stol in polagoma se je začel osvoboditi. Tožil je o bolečinah v desnem črešu, ki ga ni mogel odpreti. Botta je dvoboj dobil in postal noví italijanski prvak v tej kategoriji.

Bruna Bisterza so drugi dan preiskali zdravniki in ugotovili, da je bila poškodba lažjega značaja in je samo slučaj, da je učinkoval udarec nanj tako silovito, da se ni mogel pravčasno spraviti na noge in nadaljevati borbe. Mlademu prvaku Botti se zdaj obotaja še vse lepše perspektivo, vsekakor pa ga bo skušal Bisterzo čimprej pridobiti za revanšno srečanje.

Važno opozorilo za nogometne sodnike!

Iz zbora nogometnih sodnikov: C. O. N. I. bo pripredil eno prihodnjih nedelj enodnevno ekskurzijo v Trst na prvenstveno tekmo Triestine. Vsi gg. sodniki, ki bi se radi udeležili te ekskurzije, se pozivajo, da do 5. decembra t. l. vpišejo v dopisno knjigo v kavarni »Evrop« naslednje podatke: ime in priimek, očetovo ime, kraj bivanja in pristojnost, da bo mogel C. O. N. I. pravčasno preskrbeti interesentom dovolilnice za potovanje v Trst. Datum ekskurzije bo pravčasno objavljen. — Delegiranje za danes: Mladika-Svoboda g. Kos Hinko, Elan-g. Not. — Tajnik.

SK Jadran. Igralci Markić, Marn, Kiselj, Lukman, Zinke, Marn, Hočevar so določeni v prvorazredno reprezentanco in morajo biti na igrišču Ljubljane najkasneje ob 13. Hermes (s. k. ž.). Za današnjo tekmo na turnirju SNZ se morajo javiti na igrišču Ljubljane: Oblak, Zitnik, Klančnik Zdravko, Baldi, Dušan S., Goršič, Brodnik, Franci, Aljančič, Eržen in Dežman Pavle. Opremo dostavi prostornik. Objava v garderobi. Čas objavljen v reklamni. — Načelnost.

— **Tretja tekma v hrvaškem državnem nogometnem razredu,** ki je bila odigrana zadnjo nedeljo in katere izliza še nismo mogli zabeležiti tudi pri nas, je bila odigrana v Sarajevu. Tam sta nastopila domači Sašk in Zagorac iz Varaždina, tako da se je splošno računalo, da domačini v tej igri ne bodo imeli težav, če bodo hoteli zmagati. Dejansko pa so Varaždinci to pot prekosili sami sebe in odnesli iz Sarajeva obe točki z rezultatom 3:2 (1:0). V prvenstveni tabeli vodi sedaj Concordia pred Grajskim, potem pa sledijo Sašk, Željčičar, Hašk, Zagorac, Zrinjski, Hajduk in Viktorija. Seveda je treba upoštevati, da je Gradjanski odigral dve tekmi manj kakor oba tekmeča, ki sta pred njim in za njim v tabeli.

»Molčita, starca, sicer vaju bomo res sežgali na grmadi!« Hija-an-ej, ki takrat še ni vedela, da je sirota in hči nekakrat ni vedela, da je sirota in hči neznanih staršev, pa je rekla poglavarju: »Tvoja žena postane takoj, le moj staršem in svojem ljudstvu ne stori nikoli nič žalega, vrni se k svoji očetu in mu za vedno obljubi pokorščino. Ako pa tega ne boš nikoli izpolnil, potem tudi jaz tvoja nevesta postati ne morem.«

Tedaj pa se je zgodilo nekaj nepričakovane, kar je presenetilo vse družbo. Kajti Kvan-hij je bil tedaj padel pred mladenko na tla in rekel je: »Kakor si želela, tako se vse zgodilo bo, ker si svojih čistih oči je sežgal mojo hudobijo in mehki glas tvojega grla mi je omečil srce. Uklanjal se mi je oče-cesar, prosili so me jokajoči tišči in tišči, a jaz sem ostal neizprosni in divjal sem dalje. Danes pa sem ugledal tebe in radi miline in dobrote, ki jo imaš, sem pripravljen slediti sle-

herni tvoji besedi. Če sem se spreobrnil, sem se zaradi tebe, in vse, kar bom dobrega storil, naj bo tebi v zahvalo in čast.«

Potem je Kvan-hij vstal, segel v popotno torbo in iz nje prinesel ogromen zlat prstan, okrašen z mnogimi majhnimi dragimi kamni. Prijel je Hija-an-ej za roko in ji ga nataknil. Rednika pa sta medtem še siloviteje začela jokati in od prevelike žalosti sta bila s čeli

ob zemljo, ker sedaj sta bila gotova, da ju bo mladenka za vedno zapustila. Hija-an-ej je ta jok gnil, zato je stopila do svojih rednikov in ker sta še vedno klečala, ju je vzdignila.

»Ne točita solz in obraz naj se vama zvedri. Vem, da me ljubita in tudi jaz vaju ljubim kot nikogar drugega na svetu. A zakaj se ne bi žrtvovala, ako morem s tem rešiti ljudstvo. Naj prehodim vso deželo svojo, nikdar ne bom pozabila kje sta moj oče in moja mati. Skrbela bom, da bosta svoja stara leta preživljala brezskrbno in v miru.«

Obrisala jima je z robom svojega oblačila solze in ju srčno poljubila. Cesarjevič Kvan-hij pa je imel tudi svoje opravke. Ukazal je vsem svojim pajda-

šem, da naj skrhajo in polomijo meče, sulice in vsa bodala, ker le sedaj bodo verjeli ljudje, da se je bil cesarjevič poboljšal. Kvan-hijevi prijatelji so se morali tudi umiti in ostrigili so si dolge lase in brade.

»Sedaj smo spet ljudje kot smo bili nekdanj, zato naj se danes začne znova lepo in svetlo življenje.«

Zatem so Kvan-hij in tovariši použili nekaj jedi, ki so jih imeli s seboj in od svojih deležev so ponudili tudi Hija-an-ej in njenima rednikom. Vsi so se tako ko lepo razumeli, kot bi bili že stari znanci in čutili so se kot člani ene družine. Hija-an-ej je bila zadovoljna in angelski nasmešek je ležal na njenih ustnih. Odsla je v hišo in se svečano

...IN SE SVEČANO ZAHVALILA BOGU...

zahvalila Bogu, da ji je bil dal tako lepoto, s katero je zmogla delati skoraj čudežna dejanja in premagovati najtrša srca.

Kvan-hijeva družba je prenočila v hiši Hija-an-ejevih rednikov. Ko še ni bilo sonce vzšlo, sta že bila pokoncu

...IN KVAN-HIJ STA JEZDILA

kmetiča, ki sta z vso skrbjo hitela pripravljati jedila za svojo posvojeno hčerko in njenega snubca. Kmalu za njima so se dvignili še ostali. Kvan-hij se je bil spomnil, da imajo v hribovskih skrivališčih še konje in precej blaga, zato je ukazal oboje dovesti pred sebe. Njegovi prijatelji so ukaze točno izpolnjevali. Kakor so mu bili pokorni prej, pri roparskih podvigih, takšni so ostali tudi sedaj, ko se je bil Kvan-hij spreobrnil. S hribov so bili pripeljali konje in na njih kar cela premoženja: to je seveda Kvan-hij razdelil med ljudi, katerim je bilo blago ukrasniki kakor da se ji trga srce v prsih, obilo solza sta pretočila kmetiča, pa tudi Hija-an-ej ni imela suhih oči. Saj se je morala vendar ločiti od ljudi, ki ju je imenovala starše. Starca sta dobro vedela, da je morda ne bosta nikdar več videla, a mladenka jima je vili upanje rekoč, da ju gotovo obišče, ako bo le utegnila. Rejenkin ženin pa je žalostno človekoma podaril devet zlatih cekinov. Ker so bili konji že osedlani in je bilo že tudi vse ostalo pripravljeno, je družba takoj odstopovala. Hija-an-ej in Kvan-hij sta jezдила spredaj na popolnoma črni konjih, zadaj za njima pa so bili vsi drugi cesarjevičevi prijatelji.

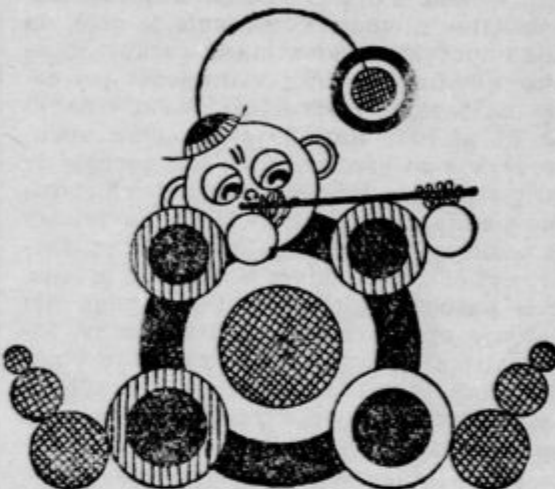
(Dalje prihodnjič.)

Naš Francek Veselko

Casih priredi naš Veselko cirkuško predstavo. V žoganju je tako spreten, da mu niti pravi klovn ne bi mogli biti kos.

Zaupati pa vam moramo, da je Francek tudi za glasbo nadarjen. Najznamenitejša točka njegove cirkuške predstave je, ko vzame harmoniko v roke in zaigra: »Moj očka ima konjička dva«. Zna pa tudi piskati na flavto: »Kje so tiste rožce moje«.

Žalosten konec pa doživi predstava, kadar pride očka domov in zapazi, da Francek še ni spisal naloge. Od desne tri, od leve tri in Francek naš se že solzi...

Krznene proge

Plašč in kratki paletot, ki ju vidite na naši skici, sta okrašena z vzporednimi progami iz kratkodelnega krzna. To je zelo pripraven način, kako okrasiti že obrabljeno, osvežitve potrebna oblačila, hkrati pa z vsaj enim krznem ali razširimo bodisi plašč bodisi jopico. Seveda pa je novo krzno silno drago in če nimate starih krznenih kosov, ki jih je moči v ta namen uporabiti, je vsekakor bolje, da si pomagata z vložki iz žameta. Sestava z žametom pa učinkuje elegantno le tedaj, če uporabljate žamet v natančno isti barvi, kakor je barva plašča ali jopice. Nu, pri črnem, temno rjavem ali sivem blagu ni težko našti ustrezajoče barve v žamet! S krznem je seveda drugače — tukaj moda celo ljubi kontraste in zato sestavljamo najrajši črno blago z rjavim ali sivim krznom, rjavo blago s sivim, rjavim ali vzorčastim itd.

Čepica in telovnik za večjega dojenčka

Ljubka, nabrana čepica in enako nabran telovniček sta pletena v posebnem »vodu, ki stori, da učinkujejo presledki med posameznimi črtami na pletenju kakor nabrani. Ta ljubka garnitura iz rožnate ali svetlosinje volne ustreza velikosti šestmesečnega do leto dni starega otroka. Delo pletemo z iglami 2 mm in 2½ mm v premeru, in sicer v izmeničnih progah tako, da pletemo 4 vrste samo desno na pravi in nasprotni strani z iglami 2 mm, nato pa 8 vrst gladko (desno na pravi strani, levo na nasprotni) z iglami 2½ mm. V prvi teh 8 vrst poudvojimo vse zanke, to se pravi, da pletemo vsako zanko dvakrat, enkrat od spredaj, enkrat od zadaj, nato pletemo v vseh ostalih vrstah preprosto naprej, v 8. vrsti pa pletemo vse zanke po dve in dve skupaj, tako da dobimo zopet prvotno število zank, vsa proga pa učinkuje kakor nabrana. Po končani 8. vrsti vzamemo znova igle 2 mm in

pletemo zopet 4 vrste samo desno in tako dalje, kakor je zgoraj opisano. Telovnik: Pričnemo s spodnjim robom hrbta, nasujemo 70 zank na igle 2 mm v premeru in pletemo najprej 4 vrste samih desnih. Nato nadaljujemo, kakor je zgoraj opisano, in ko končamo 6. progo samih desnih, ne podvojimo v prvi vrsti nabrane proge 11 zank na vsaki strani dela, temveč poudvojimo le 48 zank v sredini in ob tej priliki tvorimo rokavne izreze. To pa storimo tako, da na vsaki strani v vsaki drugi vrsti snemamo enkrat po 4 zanke, enkrat

sicer 6 vrst, potem končamo delo. Sedaj povzamemo 17 zank na desni strani dela (16 zank v sredini pustimo še vedno čakati) in delamo desno stran prav tako kakor levo, le z razliko, da snemamo odtod dodajamo v na-protnem smislu. V spodnjem robu desne strani vdelamo tudi dve gumbici, in sicer v razdalji 5 zank od zunanjega roba. Potem nasujemo čkoli rokavnih izrezov 56 zank in pletemo z njimi 5 vrst samo desno in zaključimo. Prav tako nasujemo na iglo 85 zank na vsaki strani tistih 16 zank, ki smo jih pustili čakati v sredini vratnega izreza, in povzamemo s tem seveda tudi tistih 16 zank (zanke smo pustili čakati tako, da smo jih začasno nabrali na debelo nit). Tudi na teh zankah napravimo 5 vrst samih desnih in potem zaključimo. Potem prekršimo desno stran preko leve in pridržimo z dvema belima gumboma.

Čepica: Pričnemo s spodnjim robom, nasujemo 90 zank na igle 2 mm in delamo v zgoraj opisanih progah, potem ko smo pričeli s 4 vrstami samih desnih. Ko končamo čisto progo samih desnih, pustimo 30 zank na vsaki strani na iglah 2 mm in nadaljujemo na 30 zankah v sredini tako, da pletemo vselej zadnjo zanko v vrsti s prvo zanko tistih 30 zank ob strani. Da dobimo zopet vse zanke na eno iglo, potrebujemo 60 vrst ali 10 nabranih prog od pričetka čepice. Ko torej zopet združimo vse zanke, napravimo še 5 vrst samih desnih in potem zaključimo.

Tudi z oljem moramo štediti

Evo mešanice, ki zadostuje majhni družini kot solatna zabela za ves mesec, če gospodinja z njo količjak varčno postopa! V litrsko steklenico nalijemo ½ litra dobrega, ne premočnega kisa, dodamo nekoliko soli in ponra, 4 žlice olja in 7 dkg gorčice. Vse to dobro premešamo, da se raztopi v eno tekočino. Pred uporabo moramo steklenico dobro pretresti, nato nalijemo ustrezajočo količino mešanice na očisto solato, dobro premešamo in takoj serviramo.

Keksi iz enotne moke

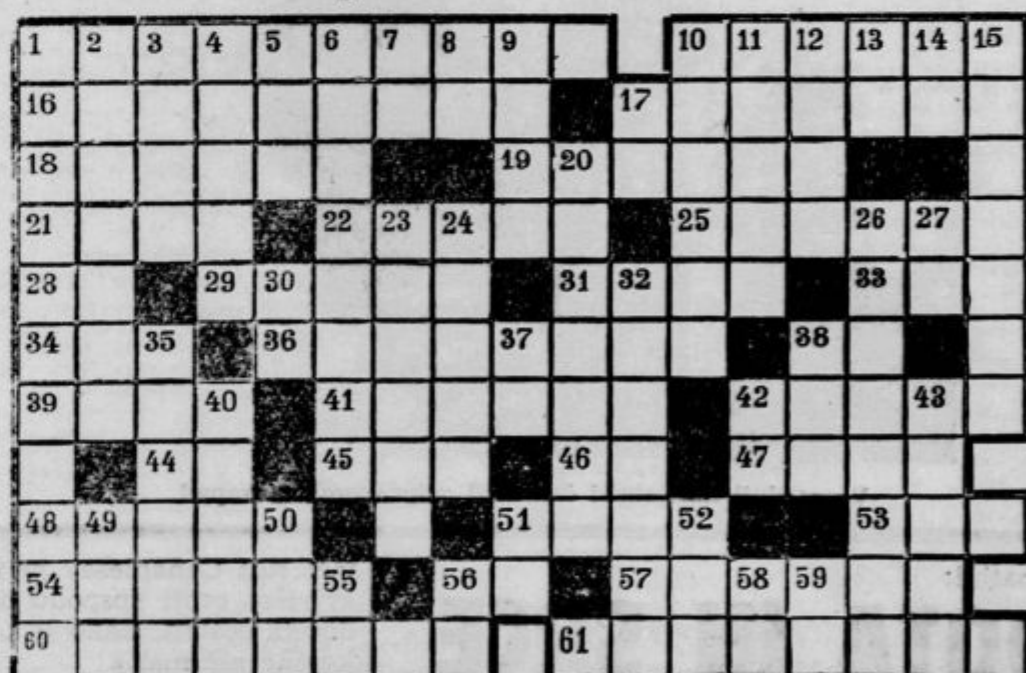
Za te preproste, toda okusne kekse potrebujemo 75 dkg enotne moke, 25 dkg masla, 20 dkg sladkorja, 2 jajci in 1 zavitek pecivnega praška. Testo zamesimo s skodelico mleka in pustimo stati čez noč na hladnem prostoru. Zjutraj testo razvaljamo in izrežemo v različne oblike, ki jih spečemo v srednje vroči pečici.

Obnovite naročnino!

Zmrznjene šipe

Zmrznjene šipe lahko odtajamo z gorko vodo, v kateri smo raztopile precej soli. Vendar je treba potem šipe zelo hitro prav do suhega zbrisati. Da se zopet ne orose in zamrznejo, jih prav tanko namažimo z gli-

Nedeljska križanka

Vodoravno:

1. mesto na Krimu, 10. povelje za pohod, tudi bodrilnica, 16. vaditi se za javni nastop v lahki atletiki, 17. teror, 18. francoski narodni junak, 19. oseba iz romana »Pod svobodnim soncem«, 21. grški basnopisec, 22. naša beseda za diktat, 25. uriti, 28. Ludolfovo število, 29. slavna dinastija iz srednjega veka, 31. državlja v Arabiji, 33. del glave, 34. adverb kraja, 36. mesto na Poljskem, v Galiciji, 38. predlog, 39. zelenica v pušavi, 41. naš šahovski mojster, 42. gora v Slavoniji, 44. oblika pomožnega glagola biti, 45. židovski kralj, 46. osebn zaimke, 47. mesto ob Kaspiškem morju, 48. glasbeno delo (množ.), 51. gora v Slavoniji, 53. vrsta naselja, 54. eden izmed bratov Dloskurov, Polukovov brat, 56. Zevsova ljubica, grška boginja, 57. umni gospodar, kmetovalec, 60. turško ime za Carigrad, 61. strokovnjak v opremljanju gledališkega odra.

Navpično:

1. vrsta bakterij, 2. delovanje vode (izrezovanje struge itd.), 3. pobarvano z belo barvo, 4. mesto ob Crnem morju, 5. potomec 6. utrdba, 7. dva vokala, 8. dva konsonanta, 9. reka v Franciji, 10. vrsta morskih sesalcev, 11. mesto ob Nilu, 12. gorovje na Bolkanu, 13. dva konsonanta, 14. medmet, 15. sibirski roka, 17. predlog, 20. zakopati, 23.

cerinom. Zadošča, da pomočimo krpo parkrat v glicerini in z njo odrgnemo šipe.

LJUBITELJICA GLEDALIŠČA

— Ti pojdeš drevi že spet v gledališče, Minka? To dramo si vendar že videla.
— Da, videla, videla, — ampak ne še v svoji novi obleki.

POIZVEDOVANJE

— Halo! Tu tvrdka Pokoren & drug. Po-
vejte nam, kako dolgo je delal pri vas go-
spod Voden?
— Halo, približno pol leta.
— Tako, on pa pravi, da je bil pri vas šest let.
— I, no, seveda je bil, ampak vi vprašujete, kako dolgo je delal, ne?

pretekli čas v hrvaščini, 24. naziv pri sportu za tekanje v krogu, 26. električni aparat, 27. kazalni zaimke 30, inčijalki hrvaškega izumitelja, 32. ubijalec, 35. nezgorljiva tkanina, 37. mera v elektriki, 38. žuželka, 40. žila odvodnica, 42. kem. znak za svinec, 43. svetovnoznani tekač, 44. obleke, 50. dolgo časovno razdobje, 51. kot 44. vodovodna, 52. v redu (angleško), 55. dva konsonanta, 56. vrsta prsti, 58. osebn zaimke, 59. predlog.

Rešitev nedeljske križanke

Vodoravno: 1. labirint; 8. ab; 10. ras; 13. ena; 14. as; 15. lesorezi; 17. katastrofe; 21. Krakov; 22. skalp; 23. Aleksander; 25. ia; 26. Bur; 28. Ontario; 29. in; 31. krpati; 33. (sturm) A(b)teilung; 35. oer; 36. INRI; 37. ovrtnik; 42. grojna; 44. Janzen; 46. ali; 47. rima; 48. banket; 49. plot; 50. anemija; 53. Tetovo; 55. ni; 56. fatalisti; 57. trelen.

Navpično: 1. leksikograf; 2. Ana Karolina; 3. Bata; 4. Rasputin; 5. Ist; 6. teologija; 7. elektronke; 8. askar; 9. borni; 10. reke; 11. Azori; 12. siv; 16. radost; 18. Alba; 19. Ra; 20. fen; 24. S(turm) A(b)teilung; 27. Rina; 30. Nikitin; 32. promet; 34. anal; 38. vzeti; 39. retor; 40. an; 41. Ilone; 43. Jama; 45. Anti; 48. bas; 49. Poe; 51. li; 52. ji; 54. ve.

Obstreljevanje iz vesoljnosti

Nobenega dvoma ni, da nas nekdo iz neznanih razsežnosti svetovne prostornine neprestano obstreljuje, in sicer zelo temeljito ter učinkovito. Fiziki, ki imenujejo to obstreljevanje »višinsko žarenje« ali »kozmično žarenje«, pa doslej seveda še niso mogli ugotoviti, od kod izvira prav za prav toča vsemirskih izstrelkov. Gotovo je le to, da presegajo najtiseh teh višinskih žarkov po zmogljivosti vse, kar smo vedeli doslej o radijskih žarkih gama ali pa o trdih Röntgenovih žarkih. Med tem ko zavre na pr. omenjene žarke gama že 1 m debela plast stekla, so poskusi s tako zvanimi jonizacijskimi celicami v globokih rudnikih ali na dnu globokih jezer pokazali, da morejo nekateri višinski žarki predrti celo 500 m globoke vodne plasti. To ustreza nekako 50 m debeli sv.čeni plošči.

Z izredno potrpežljivostjo in bistroumnostjo je znanost zasledovala izvor kozmičnega žarenja. Ugotovila je, da se ti žarki z višino množijo. Na fotografskih ploščah, ki jih v nepropustnih posodah poslali z registriranimi baloni v višino 14 do 22 km, so ugotovili sledove atomskih drobitvev, iz katerih so lahko sklepali, da so to drobne povzročali delci, ki so bili nabiti z energijo več nego sto milijonov elektronskih voltov. Očitno je, da izvirajo elektroni nabiti delci snovi, iz katerih sestoji višinsko žarenje, ob svojem trčenju s plinskimi molekulami v ozračju drugo žarenje, ki ga spremlja drobne atomov. Domnevati je celo, da imamo opravka z več vrstami žarkov, ki se lahko spreminjajo drug v drugega, pri čemer nastopajo pretvorjeni žarki v obliki plohi in snopov. Razskave teh plohi višinskih žarkov so pred nekoliko leti dovele do odkritja novega elementarnega delca, pozitivno nabitega elektrona, ki so ga imenovali pozitron. Da pa prihajajo kozmični žarki v resnici iz vesolja, je sklepali iz tega, ker se podobno kakor pojavi severnega sija uklanjajo proti zemeljskim tečajem. V bližini ravnika jih je bistveno manj nego v naših širinah. Kakor žarki delcev, ki izvirajo iz sonca, so podrejeni torej zemeljskemu magnetizmu.

Ker je vse življenje na zemlji izpostavljen neprestanemu obstreljevanju iz vesoljnosti in njegovim stranskim učinkom, si ne moremo misliti, da bi višinski žarki bili brez vsakega vpliva na žive stanice. Raziskave, ki sta jih izvršila Eugster in Hesse, kažejo, da imajo preli vsem drugovrstna in tretjevrstna žarenja, ki nastajajo iz višinskih žarkov po atomskih drobitvah ali drugih dogajanjih, neki določeni vpliv na življenjsko dogajanje. Bakterijske kulture, ki so nanje nekoliko mesecev vplivale plohe višinskih žarkov, so zaoestale v svoji rasti, rastlinsko seme je izgubilo precej svoje kaljivosti, kuni so postale čez nekaj časa skoraj popolnoma nerodoviti in na njihovih kličnih žlezah so se pojavile očitne spremembe. Za rak občutljive miši, ki so jih držali pod svinečnimi ploščami, pri čemer nastopa drugovrstno žarenje posebno močno, so za rakom obbolele češče nego druge miši. Ni torej nobenega dvoma, da višinski žarki prizadevajo žive stanice ter jih spreminjajo. Te poskuse pa je treba izvršiti v velikih višinah, če hočemo imeti kaj vidnega uspeha. Število žarkov delcev, ki prodirajo v normalnih okoliščinah do človeških bi-

vališč, je očitno premajhno, da bi se dalo po svojih učinkih izmeriti. Oba znanstvenika sta delala zato v višini 2340 m na Hafelskarju pri Inostu, kjer že leta opazujejo višinsko žarenje, med tem ko delajo kontrolne poskuse v globinah nekega rudnika, do kamor ne dospe praktično noben višinski žarek več.

Ker ljudje in živali v splošnem ne žive stalno na tako visokih gorah ali pod svinečnimi ploščami, ki ojačujejo drugovrstno žarenje, to obstreljevanje iz vesolja torej po vsem videzu ni tako nevarno, kakor so mislili v prvih časih, ko so ga odkrili. Tudi tu velja stari rek, da »vsaka krogla ne zadene«, pri čemer pa ne vemo tudi tega, da-li ne prebije večina kozmičnih delcev žive stanice brez vsakega odpora in ne da bi pustila na njih kakšne vidne učinke.

Nekaj o krompirju

Ko je prispel v Evropo, si ni mislil nihče, da bi mogla ta rastlina postati nekoč odločilna važnost za prehrano celih narodov. Sprva so bili do nje zelo nezaupni, saj niso vedeli niti tega, da-li je užitna zel ali pa gomolj in da-li bi bilo treba jed pripraviti surovo ali kuhano. Danes spada krompir z nekaterimi drugimi redkimi rastlinami med tiste, ki dajejo na polju največji donos. Brez njega bi si ne mogli predstavljati niti človeške prehrane niti prave živinoreje. Reja prešičev, ki nam daje največ mesa in masti, je odvisna v prvi vrsti od krompirja kot krme. Iz krompirja pa pridelujemo še vrsto raznih izdelkov živilske industrije, n. pr. krompirjevo moko. V glavnem pa uporabljamo krompir v gospodinjstvu v njegovi prvotni obliki. Brez njega bi skoraj ne mogli sestaviti pravega obroka. Zlasti pozimi bi nam bilo brez krompirja skrajno težko sestavljati raznolike jedilne liste, posebno v vojnem času.

Toda krompir ni samo vsestransko in okusno, temveč tudi zdravo živilo. Poleg mnogo ogljikovih vodikov (škroba) vsebuje beljakovine, rudninske snovi, malenkost maščobe in vitamine A, B, C. Pozimi je krompir naš najvažnejši dobavitelj vitamina C. Vse te redilne in zdravilne vrednote je treba izkoristiti v čim širši meri. Glavni pogoj za to je, da kuhamo ali pa še bolje parimo krompir z lupnino vred. Če pripravljamo krompir takšen, kakršen je izgubimo samo 5 odstotkov, če surovi krompir olupimo, pa znaša odpadke 20 do 30 odstotkov. Razen tega izgubi krompir del svojega škroba, če ga kuhamo olupljenega, kar lahko takoj ugotovimo po beli usedlini na dnu lonca. Če tedaj izjemoma kuhamo olupljen krompir, bi morali vodo izkoristiti vsaj za omake ali za prilivanje k juhám. Podobno je z izgubo rudninskih snovi, ki imajo poleg drugega to važno vlogo, da nam ustvarijo občutek sitosti. Če dušimo neolupljen krompir, izgubimo samo 1,5 odstotka teh snovi, s kuhanjem neolupljenega krompirja izgubimo 6 odstotkov, a s kuhanjem olupljenega krompirja okrog 19 odstotkov rudninskih snovi.

Odveč bi bilo naštevati vse močnosti, ki jih imamo s pripravo krompirja. Vsaka dobra gospodinja pozna vsaj nekoliko desetec receptov, kako ga je pripraviti za juhe, solate, kaše in celo pecivo ter slaščice. Krompir je ekvivalent tako vsestransko uporaben in ima toliko dobrot v sebi, da ni posebno v današnjih časih prav nobene-

ga vzroka, da bi ravnali z njim nemarno. Škoda je vsakega gomolja, ki se skvari.

Kakor vsako leto, so si mnoge gospodinjke tudi letos pripravile zimsko zalogo krompirja, ta večjo, druga manjšo. Pri tem pa moramo vedno znova ugotovljati, da spravljajo ljudje takšne zaloge zelo nestrokovnjaško, mnogo krompirja gre vsako leto v izgubo s tem, da se pokvari.

O krompirju, ki ga hočemo shraniti za zalogo, pa se moramo pred vsem zavedati, da je to živo bitje. To ni kakšen kos mrtvega sladkorja, temveč tako rekoč rastlina, ki se je spravila v najmanjši obliki z največjo možno količino redilnih rezerv v zimsko zalogo, kakor delajo to mnoge živali. Vsi pa vemo, da tisti, ki spijo, tudi dihaajo. Enako je s krompirjem, ki ga ne smemo postaviti v kakšno zatohlo, nezračno klet. Šrambo za krompir moramo v mlilih zimskih dneh, ko zunaj ne zmrzuje, čim pogosteje in čim temeljitje prezračiti. Stalneje prepiha pa se moramo izogibati, ker bi ta odveč krompirju preveč vode da bi začel veneti. Če pa hranimo krompir v pretoplem prostoru, se prične v njem zbuhati življenje in počene pogankje. Najbolje se počuti krompir v temperaturi 2 do 8 stopinj nad ničlo. Če je nižja, bodo gomolji otrpili. V tem primeru ne more izdihati sladkorja, ki ga v svoji notranjosti stalno pripravljajo iz škroba, in dobi malo priljubljeni osladni okus. Če gre pa temperatura še nižje, voda v krompirju zmrzne in led uniči tkivo. Krompir tedaj odmrje, a ko se otaja, prične gniti.

Končno krompirja tudi ne smemo nati kar tako v kakšen kot. Na hladnih kamenitih ali cementnih tleh postane lahko vlažen in spodnji krompirji pričnejo gniti. Zato je priporočljivo, da ga hranimo v lesenem zaboju ali na zravnem lesenem ogrođju, zaboj pa naj tudi ne leži neposredno na tleh, temveč mu podstavimo nekoliko polen ali kosov opeke. Vsake tri štiri tedne pa moramo krompir navzlic temu preložiti in prebrati, da izčimo vse, kar se je utegnulo pokvariti in kar bi pokvarilo tudi ostale seče.

Kdo je bil kriv?

Nenavadno sodno obravnavo, pri kateri sta bili na koncu krivi obe stranki ali pa nobena, so imeli pred časom na okrognem sodišču nedaleč od Budimpešte. Tožnec je bil lastnik mlekarne v neki bližnji vasi, tožila ga je pa drugače njegov najboljši prijatelj in drug pri kozarcu, vaški pek, češ da mu je slabo stehal kilogram masla. Ta kilogram je tehtal v resnici le 900 g. »Gospod sodnik,« je dejal tožitelj, »žalostno je, da čenja pri nas že po vaseh s'epariti. Maslo, ki sem ga kupoval vsak dan pri tožencu, je tehtalo v resnici le po 900 g, kar lahko dokazem s pričami.«

Priče so njegovo navedbo potrdile. Potem je spregovoril tožence: »Res nisem hotel slepariti,« je dejal odkritosrčno, »toda moja kilogramska utež se je nekam izgubila, morda so jo zapravili otroci, tako da je nisem mogel najti. Tedaj sem si izmislil, da bi namesto nje uporabljal kilogramski hleb kruha, ki ga kupujem vsak dan pri tožtelju. Če je ta hleb tehtal le 900 g, tedaj to v resnici ni moja krivda.«

Tožitelj je liho zažvižgal in tožbo umaknil. »Če je tako,« je dejal, »potem res ni nihče kriv.« In ker zasledujejo tuji na Madžarskem takšne primere le tedaj, če neko toži, je sodnik ustavil postopanje. Misil si je seveda svoje.

Ljubosumna žena

Gospod Melville Monce je prošil policijo v Detroitu, da bi mu pomagala pri iskanju njegove žene, ki ga je bila nekoliko dni prej zapustila, ker se je spogledoval z neko sosedo. Gospod Monce (šteje 73 let) je obljubil, da ne bo flirtal z nobeno žensko več, če se njegova žena (71 let) vrne k njemu...

Kr. Vis. Princeza Piemontska

na obisku v laboratoriju »IX. maja«, kjer izdelujejo vojaške oblačilne potrebščine

Izmerjeno spanje

Profesor heidelberškega vseučilišča Willy Hellpach je izvršil zanimive raziskave o trajanju in trdnosti spanja. Globina spanja je nedvomno enaka odporu, ki ga kaže speči človek do zvokov, ki naj bi ga zbudili. Te zvoke je proizvajal raziskovalec s tem, da je spuščal na kovinsko ploščo kroglice. Udar je bil večji, če jih je spuščal iz večje višine, manjši, če je bila višina manjša. Na ta način je lahko v številnih izrazih slo zvoke in s tem v zvezi tudi trdnost spanja.

Prvo, kar je ugotovil prof. Hellpach, je to, da tudi normalno spanje ni enako trdno v različnih delih noči. Najtrdnje se je v svoji prvi tretjini, to je pred polnočjo, med svojo četrto in šesto uro pa je komaj polovico tako trdno kakor v začetku. V predzadnji ali pa tudi zadnji uri postane spanje spet trdnjše, vendar pa je v najboljšem

primeru komaj 2 tretjini tako trdno kakor v prvem času. Iz teh razlogov se marsikdo, ko je zadostil svoji potrebi po spanju, zbudi sam o sebe in se čuti spočitega, druge je pa treba zbuditi in jim je težje vstati.

Premnogo oseb pa kaže povsem drugačno krivuljo spanja, nego bi bila normalna. Tako je računati, da 20 odstotkov ljudi ne doseže v prvih treh urah normalne globine v krivulji spanja, nasprotno pa imajo ti ljudje posebno globoko in dolgotrajno spanje jutraj. Še večji odstotek ljudi ne pride do normalnega spanja zavoljo posebnih življenjskih prilik v velikih mestih, zavoljo zlorab v zabavah in duševnega dela. Najmanj tretjina prebivalcev velikih mest in duševnih delavcev ne pozna normalnega spanja. Spanje podnevi, naj si bo pod silo razmer še tako potrebno, ni nikoli tako globoko kakor v prvih treh nočnih urah. V splošnem je v poletnih mesecih spanje lažje, v zimskih pa se poglabi. To razliko je opaziti posebno v arktičnih deželah, kjer vladata svetloba in tema drugače nego pri nas.

Električni aparati pred 50 leti

Mnogi ljudje ne vedo, da so se vsakovrstni električni aparati vsakdanje rabe pojavili že tedaj, ko so izumili stroj za tehnično proizvajanje električnega toka. Že l. 1890. je polal neki obiskovalec električne razstave v londonski Kristalni palači sledeče napovedi, ki so se pa uresničile deloma dosti pozneje, nego si je moč misliti: »V nekoliko letih bomo imeli v vseh prostorih udobnih stanovanj vtičalne kontakte za t'soče vsakovrstnih uslug, ki nam jih lahko nudi elektrika. V spalnicah bo požarni elektrika grela postelje, poleti pa bo sobe zrađila. V toaletni sobi nam bo ogrevala vodo za brizje, kopal in škarje za friziranje. V uradih in kuhinjah bo poganjala stroj za snazanje nožev in čevljev, stepala bo jajca v sneg in kuhala obede. Na stopnišču bo poganjala dvigalo. A to še davno ne bodo vsa presenečenja!«

Na omenjeni razstavi so razkazovali že električne likalnice, štedilnike in ogrevalnike za pripravljanje jajčnih jedi. Trajalo pa je vse eno še polnih trideset let, preden so se električni aparati splošno uveljavili. Ljudje smo v vsakdanjih stvarih pač dosti konservativnejši, nego si običajno mislimo.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

»Nu, kako je bilo snodi v operi?«
»Lepo. Na sporedu je bila »Figarova srebrna svatba.«
»Saj se imenuje vendar »Figarova svatba!«
»Seveda, seveda, toda na sporedu je stalo: 25. ponovitev!«

»Vaše srce je popolnoma zdravo! 2 njim lahko ušakate sedemdeset let!«
»Toda, gospod doktor, saj sedemdeset let vendar že šte!«
»Nu — kaj sem vam rekel?«

Gospodična Alma se je prvič vozila po morju in je stopila k ladijskemu zdravniku.

»Gospod doktor, da se pripravim za vse, povejte mi, kaj naj storim, če se me loti morská bolezen?«

»Draga gospodična, tega mi ni treba pripovedovati. Če bo tako daleč, tedaj boste storili že sami od sebe!«

A NEKDOTA

K pruskemu kralju Viljemu je prišla nekoč v važni zadevi neka deputacija. Može so povabili h kraljevi mizi. Spočetka je bilo tem sicer malo nerodno, toda ljubeznivost vladarske dvojice in neizumetlično vedenje tedanjega dvornega ceremoniarja, grofa Stillfrieda jim je to zadrego kmalu pregnala.

Po obedu so servirali posebno izvrstno slaščico. Eden izmed mož, družinski oče, si je domislil, da bi napravilo njegovima otrokoma gotovo veliko veselje, če bi jim prinesel malo te dobre stvari in je v trenutku, ko je mislil, da ga nihče ne opazuje, spustil v žep dva kosa. Grof Stillfried, ki je to opazil, mu je dal še dva kosa, češ: »Prosim, vzemite, vzemite, to je gotovo za otroke!«

Kraljica Avgusta, ki je slišala ta stavok, je menila, da se pogovarjata samo o otrokih in je moža vprašala:

»Koliko jih pa imate?«
Mož, ki je bil itak razburjen, je mislil, da se nanaša to vprašanje na slaščico in je odgovoril ječaje:

»Štiri imam, veličanstvo, toda dva sta od grofa Stillfrieda!«

V prvem trenutku je bilo vse okamenelo od tega odkritja, grof pa se je hitro zbral in je z nasmehom pojasnil zadevo.

Očetu so dali takoj večji zavitek torte.

VSAK DAN ENA

»Ti si seveda spet mislil, da se je tega naučil od mene!«

R. Sabatini:

DOTA IN SRCE

Roman

Med tem se je puhli domišljavec Vilmorin, ki je dotlej ždel pri Canaplesu, vzdignil in stopil proti meni, bolj bled od onega, ki je ležal na tleh, zmešan pa tako, da je vsaj ta edini pot v svojem življenju govoril in nastopil kot pogumen človek.

»Umorili ste ga,« je zavrečal in mi pomolil stisnjeno pest pod nos. »Me slišite, lopov? Umorili ste ga!«

Lahko si je misliti, da takšnih besed nisem bil voljan trpeti od nikogar, zato je naravno, da sem namesto vsakega drugega odgovora prisolil elegantnemu vikontu krepko zausnico, ki ga je vrgla v naročje najbližjih gledalcev in mu vrnila zmešani razum.

»Bedak,« sem zarenčal. »Ali naj postavim še en svarilni zgled in vam na vaši lastni koži dokazem, da Gaston de Luynes ne nosi zaman meča ob strani?«

»Za božjo voljo,« je javnil in proseče sklenil roke; to je bilo vse, kar sem razumel, kajti jezero rovenje zbrane tolpe je prevpilo njegove besede. Nemara bi mi bila slaba predla, da se ni v tem nevarnem trenutku oglašil zame St. Auban.

»Messieurs!« je kričnil ter me zaslonil s svojim telesom in vzdignil roko, češ, naj poslušajo, »čujte

me! Kot Canaplesov prijatelj vam pravim, da ste krivični proti gospodu de Luynesu. Dvoboj je bil docela pošten. Kako je prišlo do prepira, pa ni nikomur nič mar.«

Kljub tem besedam še niso nehali lajati in godrnjati, kar sicer ni čudno od trume zanikrnih psov. Toda St. Auban je slovel po knežjih gostijah, ki jih je prirejal in ki so vsi hlepleli, da bi bili povabljeni nanje; med množico je bilo, kot sem že omenil, kakih dvajset plemičev z dvora, ki so se brez ozira na to, kdo ima prav in kdo ne, iz spoštovanja do radodarnega gostitelja neutezoma razpostavili okrog naju in me zaščitili pred ubijalsko namero drhali.

Tepci, ki so videli, da se plemiči zavzemajo zame, in so bili v svoji živinski nevednosti prepričani, da je vsako početje plemičev pravilno in dobro, so se hipoma potolažili. Tedaj se je St. Auban obrnil k meni ter mi šepnil na uho, naj zdaj, ko se je razpoloženje tolpe izpreverilo meni v korist, kar moči hitro odnesem pete.

Z namenom, da storim po njegovem modrem nasvetu, sem se približal gruči gospodov, ki so bili zbrani okrog Canaplesa, in iz radovednosti povprašal, kakšna je njegova rana.

Montmédy je z mračnim pogledom odvrnil: »Ta rana utegne biti njegova smrt, gospod. Če pa ostane živ, bo okrevanje dolgo in težavno.«

Previdnost mi je velevala nadaljevati začeto pot in oditi, toda neumen vzgib me je zapeljal, da sem bleknil tisto, kar mi je bilo na misli.

»Aha! Drevišnjega dvoboja pri St. Germainu torej ne bo.«

Komaj sem bil izrekel te besede, so se na obrazih Montmédyja, St. Aubana in nekaterih drugih že pokazala očitna znamenja njihove neprikladnosti.

»A, tako?« je s srdito drhtečim glasom vzkliznil St. Auban. »Na to ste merili, kaj ne? Da ste globoko padli, mojster de Luynes, sem zdavnaj vedel, a nikoli si ne bi bil mislil, da ste v svojem propaganju dospeli na to stopnjo nizkote.«

»Kako si drznete!«

»Tako mi peklensčka, drznem se še vse kaj drugega! Vedite, Gaston de Luynes, kardinalov vohun in razbojnik, da se vam račun ne bo obnesel. Dvoboj se bo vršil, kakor gotovo je Bog v nebesih, in tisti, ki se bo bil namesto Canaplesa, bom jaz sam.«

»Jaz vam pa pravim, gospod, da ga ne bo, kakor gotovo je Bog v nebesih,« sem odgovoril s togoto, ki ni bila nič manjša od njegove. »Kratko in jasno povem vam in vsem drugim tepcem, ki bi jih mikalo iti za vašim zgledom, da tega dvoboja ne sme biti drevi ne jutri ne vobče nikoli. Strahopetci se in podle duše, ki skušate umoriti brezbradelega mladika, čeprav ni storil nikomur izmed vas nič žalega. Na svojo dušo se kolnem, da bom vsakogar, kdor bi se drznil poslati temu dečku izziv, neutezoma poiskal in storil z njim isto kar sem storil z Evgenom de Canaplesom. Le naj se drzne poskusiti, kogar mika leži v grob Zbogom, gospoda!«

To rekši sem v slovo široko zavihnil svoj stari klubok in jim obrnil hrbet.

IV. LJUBKI REŠITELJICI

Kakor je zatišje pred nevihto le kratko, tako tudi množica ni dolgo mirovala; komaj sem bil storil nekaj korakov, mi je zaglušil ušesa krik jeznih glasov in topot dirajočih nog. Vrgel sem oči preko rame ter za hip neodločno obstal. Ali naj počakam besneže in se jim postavim v bran? Toda misel na Andreja Mancinija in na to, kaj bo z njim, če sodruga znese svoj žolč nad menoj, me je pripravila, da sem sklenil vzeti podplate pod pazduho in stekel nizdol po Monarhovi ulici. Malopridneži so jo rjové ubrali za menoj in dirjali kakor za stavo, v divji želji, da bi me pobeli.

Toda jaz sem bil hitrih nog, ne glede nato, da me je izpodbadala nevarnost, ki bi bila tudi hromcu dala peroti. Tekel sem, kar mi je duša dala, in ko sem zavil okrog Vendómskega dvorca, je bilo med menoj in mojnimi zasledovalci že dobršnih sto korakov razdalje.

Prav tedaj je pridrdrala mimo kočija. Okliknil sem jo, a nepridiprav, ki je sedel na kozlu, se je ozrl najprej name, nato pa proti Monarhovi ulici, in zmajal z glavo, češ da me prepušča usodi. Jaz pa nisem bil njegovih misli. Planil sem proti kočiji in se, ko je šla mimo mene, prijel za ordorto okence; v tem neuzgodnem položaju sem obvisel na stopalniku izpostavljen blatu, s katerim so me obrizgavala koleša.

Iz notranjosti kočije me je pozdravil ženski vzkrík: bled obraz in bujni plavi lasje so se mi zableščali v osuple oči.

Spalnice
orehove korenine, prodaja
mizarstvo Cimerman, Dev.

